

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petütsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési

A kiadóhivatalban átvéve:	Egész évre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.	Félfévre . . . 3 » — »
Félfévre . . . 3 » — »	Negyedévre . . . 1 » 50 »
Negyedévre . . . 1 » 50 »	Egy hónapra . . . 60 »
Egy hónapra . . . 60 »	Helyben házhoz hordva:
Helyben házhoz hordva:	Egész évre . . . 8 frt — kr.
Egész évre . . . 8 frt — kr.	Félfévre . . . 4 » — »
Félfévre . . . 4 » — »	Egy hónapra . . . 1 » — »

postán szállítva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Félfévre . . . 5 » — »
Negyedévre . . . 2 » 50 »
Egy hónapra . . . 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Agrár-refleksziók.

A dicsőségesen uralkodó liberális kormány uralkodásának elég hosszú (és elég áldástalan!) tartama alatt, a mezőgazdaságot *alig lett egyebet*, mint hogy az egymást váltogató földmivelésügyi miniszterek mindnyájan többnyire fölvettek programjukba azt a hatásra szánt frázist: hogy *Magyarország mezőgazdasági szakoktatását fejleszteni kell és fejleszteni fogják*. Festetics Andor gróf sem akart elmaradni a többiétől: ő is azt írta a zászlójára, hogy a mezőgazdasági szakoktatást fejleszteni kell és ő fejleszteni fogja, hogy új gazdasági iskolákat fog felállítani.

Vizsgáljuk meg, mennyit értek, mennyit érnek ezen ígéretések, amik ugyan legtöbbször csak *szép ígéretetek maradtak* és jószerint ezután is csak ilyenek fognak maradni!

A merkantilizmus által tönkre juttatott mezőgazdaság tanintézetébe ugyan kik mennek most tanulni? midőn azok is, kiket rossz sorsuk erre a keserves pályára kényszerített, úgy vivódnak a megélhetés nehéz gondjaival, mint a vízben fuldokló a hullámokkal?

A nagybirtokos, ki ezen áldástalan liberális politika következtében, a mindent fölfaló merkantilizmus garázdálkodásai, az adók és egyéb közterhek nyomása alatt, azon helyzetbe jutott: hogy birtokát eladni, vagy ha még *azt nem is*, de okvetlenül *bérbe adni kénytelen*. — a gazdasági intézetbe azért küldje a fiát, hogy ott olyan mesterségre taníttassa a miből megélni az apja sem tudott? — Van eszében! . . . eldegél családjával a bérjövedelemnek azon legtöbbször elég szerény részéből, mi az adósság-törlesztések után marad; (ha ugyan — marad?) édes reménységben a jobb jövő iránt és keserű gondok között az iránt, miképp ha ezen *jobb jövő* bekövetkezni nem fog. — *mit fognak csinálni örökösök vagy maga is*, a bérlettartam le-

jártával, midőn a termőerejéből kiszarolt birtok meztelenre vetköztelve, ismét házi-kezelés alá visszakerül? . . . mely keserű gondok között (ha józanul gondolkodik a fej) mulhatalanul meg-megjelenik az a legkeserűbb is, hogy mi lesz akkor, ha az ő bérbeadásán is az az átok fekszik, mi a nagy bérleteken legtöbbszörre feküdni szokott és amely szerint már-már közhitté vált, miszerint a *kibérlés első foka azon lépcsőnek, melyen a tulajdonos, birtokának kényszer-eladásához jut?*

A merkantil-politika következtében fölig eladósodott középbirtokos osztály a hitelezők seregének rohamlépésben közeledő ostroma előtt, fut ki az ősi birtokból: a régi jó „y“-os urak helyett, hirtelen fölgazdagodott Gold-, Diamant-, Szilber- és Rubinsteinok ülnek be az ősök által ültetett százados fák árnyékában vedlőmáló kastélyokba.

A kiszorított elem mit keresne a gazdasági tanintézetekben? . . . Fut a liberális kormány zsiros fazekai közé, ahol oltalmat és kenyert legtöbbszörre talál is, ha t. i. megesküszik a liberális politikára, azaz arra, hogy azt a politikát koporsója bezártáig — *et si fractus illabatur orbis!* — (Hallod néppárt?) föltétlenül támogatni fogja . . . Ki törődnek azzal, hogy a hajdan erős néposztálynak *incéziója, a közhivatalokra*, a középosztálynak becsületesebb nehéz munka, szorgalom és fáradság árán nevelt és tanított gyerekei előtt vágja el a megélhetés útját, hogy ezeket teszi proletárokká és nem ritkán a társadalmi jogrendet felforgatni elszánt nihilistákká. (Könnyű bebizonyítani azt, hogy ahol az ismert világrészen anarkisták, nihilisták, kommunisták stb. ilyenféle elemek vannak: azokat egyfő-egyig mind a szivtelen merkantilizmus teremtette!)

Aki most a gazdasági tanintézetekbe megy mezőgazdaságot tanulni, azt vagy magán passziója, dilettantizmusa, vagy más pályára elégtelen anyagi képessége

vagy tudományos készületlensége, vagy legalább nem, vagy rosszul számító szülői, vagy saját könnyelműsége viszik oda.

De mivel még a világ világ lesz, az elősorolt kategóriákba tartozó emberek is mindig lesznek: időzzünk egy kevésbé ezen témánál.

A modern állam évenként és rajonként eresztí ki a gazdasági tanintézetekből a *végzett gazdaszokat* . . . A szegény szülők véres verejtékkel szerzett vagyonukat elköltik fiaik taníttatására és midőn elvégezte a fiu a gazdasági tanintézetet: valóban *„végzett gazdaszszá“* lesz; mert alkalmazást nem nyerhetvén, kénytelen vagy hosszú kínos várakozásban tovább is a szülők nyakán esüggni-lógni, vagy más pályán keresni a kenyer, a megélhetés föltételeit: de az sem ritka eset, hogy kétségbeesésében elzúllik a fiatal ember és szaporítja — *az úrikoldusok számát*.

Vagy ha alkalmaztatik is egy részök az *új földesuraságonál* — mert a kevés régiekhez részint azért, hogy ezeknek és a »holt kéznek« is saját nevelésű fiatal embereik vannak; részint, hogy ott a létért való küzdelem jogánál fogva kifejlődött testi-nepotizmus bástyáit csak is valamely hatalmas protekció képes áttörni — bejutni ritkán lehet — ezen alkalmazás tömérdek utánjárás, megalázkodás és sok esetben önérzetes fiatal emberre nézve elviselhetetlen arczpirulással jár . . . Ha művelt emberhez illő ruházatban és tisztességtudással állít be a helykereső Gyémántkői Huba, vagy Tuhutumhoz: azt mondja a nagyságos uraság vagy bérlő ur, hogy — *„tűlművelt“* és nem-e lopta azt a tisztességes ruhát? . . . Ha megviseltem, fakón hajlong a nyúlőr-arisztokrácia ugorkatára kapott pökhendi ivadéka előtt, azt mondja, hogy — nem-e *korhely, agrárius?* ki azért olyan fakó, olyan vihartépett, mert a torkán megy le minden keresménye . . . De ha sikerült is ifjú Tojás Dánielnek megnyerni Öméltósága Nyakiglab vagy Bajnakjött Elkán kegyeit:

egzisztenciája csak amolyan „*pünkösdi királyság*“; addig tart, míg az új földes uraság egyik-másik szegényebb rokona, valamely legkevésbé sem akadémikus, hanem az ószeres zsákot hordani megunt zsidócska, mint „*sáfár*“, a gazdaság vezetésében legszükségesebb némely fogásokat elleste; — aztán mehet fiatal barátunk nagy költség- és fáradsággal szerzett tudományos apparátusával *akár vissza az akadémiába* hirdetni a gazdasági tudomány szomja utalságnak, hogy milyen gyönyörű kilátást várnak reá ebben a dicsőségesen uralkodó liberális párt eldőlőjében! . . .

No de csak hadd legyen Festetics Andor gróf zászlóján az, amit ő rápíngált; a miénken meg gazdatársaim az, hogy: „*Éljen a néppárt!*“ K—ly

Óvacezió egy katolikus főrendnek.

Ujvidékről jelentik: Az ujvidéki egyházkerületi papság tavaszi gyűlésén hozott határozatához képest f. szept. 7-ikén megjelent Futtakon, hogy az esperesi kerületben lakó katolikus főrendet, *Chotek Rezső* grófot üdvözölje, és az egyház érdekeinek megvédésében tanúsított hithű magatartásáért köszönetet mondjon neki. Az üdvözlő beszédet *Kopper György* ujvidéki apát-plebános tartotta, ki beszédében rámutatott jobbjaik ama lelkesítő példájára, melyet a nemes küzdelemben való kitartás által nyújtottak. S ha pillanatnyira győzött is az ellenfél, nincs okunk a esüggedésre a míg hitvalló főrendeink igazainkért küzdenek. Válaszában a nemes gróf, aki mély megindulással hallgatta a lelkes szöveget, hangsúlyozta, hogy *most legfőbb kötelességünk alkotmányos uton elvesztett jogainkért küzdeni és azokat visszazerezni. E célból különösen a jó sajtót kell fölkarolni* s mindenek fölött kérni a jó Istent, hogy igaz ügyünket szent kegyelmével diadalra juttatni segítse. Adja a Mindenható, hogy ez minél hamarabb beteljesedjék.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Apróságok a felejthetetlen László főherczeg életéből.

— A „Tiszantul“ ered. tárczája. —

Vadászfégyverének golyója korán döntötte sirba, törte le a felséges uralkodóház egyik legkedvesebb virágát László kir. herczegét. Még nem lépett a tettek mezejére. Még csak a fenséges család s különösen a magyarságszép reménysége, gyönyörűen fészlő bimbaja tört le benne s máris elmondható róla: „Nem halt meg egészen. Non omnis moriar. Hogy ne mondhatná a költővel ezt, aki fiatalon a halál biztos tudatában nyugodtan mondja: *szívesen térek vissza Alkolóhoz. Jézusom Tied vagyok. Benned bízom, nem félek* . . .

És emlékezete a földön is sokáig élni fog közöttünk.

Egy-két apróságot én is közlök életéből. Nagyonbízott szem- és fültanuja voltam annak mit írok vagy ily tanutól tudom. Mind Váradon, vagy váradiak jelenlétében történt.

Vadászaton lelte halálát.

A nagy vadra töltött fégyver az ő szelid, nemes lelkét választotta el testétől.

A vadászat férfias s edző nemes szenvedélye már korán ébredett benne. Harisnyás diák-gyerekek volt még csak, midőn fenséges Atyjának Nagyváradon állomásozó ezrede, a 37-ik gyalogezred 150 éves jubileumára Váradra jött. Schlauch püspöknek volt a fenséges család vendége.

Uj főrend.

Gróf Forgách János, jelenleg a bukaresti követség attaséja, benyújtotta a főrendi házhoz kérvényét az iránt, hogy királyi behívó levelet kapjon. Mivel a kérvény a vagyoni képesítést igazoló mellékletekkel kellően föl van szerelve, kétséget sem szenved, hogy be fogják igitatni a főrendek lajstromába. Gróf Forgách János a főrendiházi ellenzék tagjai közé fog tartani.

A néppárt akeziója.

A pinchezelyi választókerületi néppárt Tamásiban e hó 22-én d. u. 2 órakor a róm. kath. templom előtti bekerített térségen néppárti népgyűlést tart. A népgyűlés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó, tartja gróf Apponyi Géza elnök. 2. A néppárt üldözöttségének és elnyomásának ismertetése, e párt alakításának szükségessége, előadja dr. Fröhvirth Jenő, alelnök. 3. Az egyházpolitikai reformok revíziójának sürgőssége, előadja Szűts József. 4. Az autonómia mivolta, követelése és szükségessége, előadja dr. Gyürki Ödön. 5. Határozati javaslatok előterjesztése.

Szalavszky megy.

Miként a Nyitra megyei Szemle írja: A kulisszák mögött beszélnek, hogy a treneséni főispánnak napjai meg vannak számlálva. Az Agliardi-ügyben vallott országos fiaskója folytán vagy megy, vagy menesztezik, mert a felső körökben is utóljára többre becsülik az önállóbb férfiut, mint az észnélküli mamelukot. Aspirációja ez időszerint állítólag egy kőolaj-finomító gyár igazgatóságára irányulna.

Bécs a választások küszöbén.

A községtanácsosok választása 17-én kezdődik. A választási mozgalom az antiszemita részéről már három hónap óta eddig soha el nem ért vehemeneziával folyik, míg a liberálisok önmagukban is meghasonolva, csak az utolsó napokban bírtak az antiszemitizmus által reájuk gyakorolt hipnozishál fölcsozdni. Minden józan emberre a legvisszatartóbb hatást gyakorolta a liberálisok harezmodora, melyben szó sincsen elvekről vagy feladatok mérlegeléséről. Részben hosszú lére eresztett doktrínér-liberálisztikus frázisokkal, részben a bécsi lakosság legdurvább megsértésével találkozunk a liberáli-

sok beszédeiben. A harez ennek következtében az utolsó órákban oly mérveket öltött, a milyenről mi magyarok, a kik pedig hozzászoktunk a választási küzdelmek minden fortélyaihoz és a korteskedés minden árnyalatához, alig vagyunk képesek magunknak fogalmat alkotni.

A bécsi lakosság háromnegyed része tiszta antiszemita, ezt maguk a liberálisok konstatálják, de a nagyon szépen kiesztelt választási osztályok segítségével a liberálisoknak mégis sikerülhet a községtanácsba egy az antiszemita párthoz hasonló nagyságu pártot beválasztani.

A helyzet ma még nagyon zavaros. Az egész város izgatott és mindenütt a választások eredményének mérlegelésével foglalkoznak.

A mint személyes tapasztalataim következtetni engedik, az antiszemita pártja öt-hat taggal nagyobb lesz, mint a multkor s így a többség az övék lesz.

Csak hogy ily esekély többséggel nagyon nehéz egy ily város ügyeit kormányozni és elintézni.

Bécs város különben pénzügyi tekintetben 3 millió fölösleggel zárta le a mult évet.

Ez a három millió is erős kortesesszükök az antiszemitáknak, a kiknek ugyanis sikerült a lefolyt esztendőben oly műveleteket megakadályozni, a melyek a várost okvetlenül a deficiitbe sodorták volna.

Kérelem!

Különféle kérdésre válaszul, legyen szabad a főtiszt. Papságot fölkérnünk, kegyeskednének f. é. augusztus közepén szétküldött nyomtatványaink közül azon füzetnek, melynek czime: „*Miként szervezzük országoszerle a néppártot?*“ és a mely homlokán ezen figyelmeztetést viseli: „*A küldött nyomtatványok közül ez olvasandó legelőször!*“ utolsó lapját, v. i. a 15-iket újra átolvasni, hol a „*Jegyzetek*“ sok mindenféle adnak felvilágosítást.

Budapest, 1895. szept. 12-én.

A „Néppárt“

orsz. központi irodája

Budapest.

VI. Podmaniczky-utca 8. sz.

Itt voltak József fleg hitvese, Clotild flegnő, leányuk Mária Dorottya főherczegnő és László főherczeg.

Ameddig József fleg katonáinál teendőit végezte, a többi közt ezrede tisztikarával együtt le is fényképezette magát: ezen időt a fenséges család többi tagjai a székesegyház s püspöki palota megtekintésére fordították és a kertben való sétálással töltötték el.

A kis főherczeg különösen elemében volt. Mindent megnézett s kedveskérdézősködéseinek se vége se hossza nem volt. A székesegyházban éppen a nagy orgona sipjai várták az orgona-művész Ország Sándor összeállító kezét, ki az alesuthi orgonát is készítette. A kis fleg rendre emelgette a sipokat és igyekezett azokat megszólaltatni s az Alesuthiakkal összehasonlítottatta. Alig hogy a szabadba értünk: a kis szenvedélyes vadász kezdett vadászműnyeinkről kérdezőzni bennünket.

En hamar levizsgáztam azon kijelentéssel, hogy soha életemben nem vadásztam. Egyik collegámra került a sor. Hjah! Ő vadászott is valaha. Nagyobb volt a respectusa, de nem soká tartott. Számot kellett volna adnia: mit és mennyit lőtt már? A kis főherczegnek azonban nagyon soványnak tetszett az eredmény. Gyermekded önérettel s kedves örömmel kiáltott fel: „Hm! én már 200 nyulat lőttem!“

Oh bár sohase lőttél volna te nemzetem szemefénye egy vadat se, hanem élnél magyar nemzeted gyönyörűségére, reményének beváltására, kit temetésedkor méltán nevezett a magyar ifjúságvezére a „legelső magyar ifjunak.“

Élénkségéről s gyermekded kedves humoráról tanuskodik a következő kis episod. A főherczegi család által annyira kedvelt Tátrafüreden történt hol a fenséges apa, derék fiaival a kis patakokban gázolva üzik a természetes kneipféle vizkurát.

A kis főherczeg egy hűvös délután nevelőjével a svaeizi házhoz ment a fürdővendégek közé.

Virágos jókedve volt. A megtestesült elevenség. Járt-kelt, izgett mozgott, szaladgált, eszegett szüntelen, úgy hogy a jelenvolt vendégeket a kedves elevenség szemlélete gyönyörűséggel tölté el.

Egyszer csak megszólal Oltvány prépost fogadásszerűen. Fenséges Urfi — nem tud esendben, mozdulatlanul lenni addig sem, míg harmat olvasok.

A kis Fenség rögtön kapott a kihíváson. Magára huzva plédjét, mozdulatlanul ült míg a prépost roppant lassu ütemben olvasott egy-kettő . . . három. Volt azután dicséret. Alig végzi a jó kedélyű prépost, megszólal László főherczeg.

Rászédtem a prépost urat. Nem voltam nyugodtan. Előmutatja a pléd alól kis kacsoit, melyeket szépen összetéve tartott, csak hüvelyk ujaeszkáit forgatja egymás körül.

*

Sz. László magyar király szenté avattatásának hétszázados nagyváradi fényes jubileumi ünnepe alkalmával történt.

Schiauch Lőrincz megyesi püspök 4 napig tartó országgra szóló ünnepet rendezett. Meg

Lapszemle.

Budapest, 1895. szept. 14.

A Magyar Állam »Mebukott« cím alatt azt írja: nem a Bánffy-minisztérium, még eddig a nem élő polgári házasság sem, hanem igenis mebukott annak körrendeletileg meghagyott kihirdetése és még hozzá a nagy pacifikáció is.

Hiába ütök a nagy dobot, Perczel miniszter ur felfarmatringozott augurjai, nem tudnak a józan magyar népben gimpiút fogni. A liberális augurok szomorúan tapasztalják országoszeretete ama magyar közmondás igazságát, hogy: »Dobbal nem lehet verebet fogni.«

S a mint a kihirdetés mebukott, ép úgy meg fog bukni Bánffy is és ehhez minél előbb szerencsét kíván a magyar állam.

A Hazánk »Oktatásügyi abszolutizmusról« írva a Báró Eötvös József tanárképző intézet hivatását tárgyalja és oda konkludál, hogy az egésznek nincs más célja, mint néhány szabad gondolkozásu tanár szabad szellemét elnyomni.

Wlassics miniszter eddigi ténykedését reklámhajsza, protekció és ezinismus jellemzik. A magasabb erkölcsi erkölcstan e bátor feltalálója azért ragadta meg az Eötvös kollégium eszméjét is oly mohósággal, hogy benne új eszközt teremtsen meg annak az iránynak, melynek gonosz célja az iskolák révén, a közoktatás és a nevelés segítségével kiirítani a magyar társadalomból a szabadságvágyat és az önállóság szeretetét. Az első lépés e cél felé oly tanári generáció nevelése, melynek a szabadsághoz és az önálló független gondolkozáshoz nincs sem érkeke, sem kedve. — amely óvakodni fog attól, hogy e reá nézve ismeretlen és kellemetlen dolgokat belecsépegtesse a nemzet ifjúságába.

A Pesti Napló »Az agrár-programm« cím alatt az alábbiakat írja: Az igazságnak tartozunk annak a kijelentésével, hogy gróf Festetics Andor készen tartja az országnak adott váltója fedezetét. Abban a tükörben, amelyben báró Bánffy Dezső szilágy-somlyói beszámolója a küszöbön levő mezőgazdasági reformokat, a kormány komoly agrárakcióját bemutatta, gr. Festetics Andor új színben prezentálódik. És már nemcsak az előítéleteket küzdötte le, amelyekkel miniszteri pályája elején sűrűn találkozott, de határozott programmal, komoly akarattal bír, az ország gazdasági bajait helyesen felismerő és a mezőgazdaság kritikus helyzetének enyhítésére becsületes munkával vállalkozó kormányférfiúnak bizonyult: a földművelés terén az első aktív miniszter.

volt hiva a legmagyarabb főherceg magas családja is. A fenséges család fő nem jöhetett.

Az ünnep előtt való nap azonban sürgöny érkezett. Ha nem okozna zavart a késői jelentkezés, József Agost és László főhercegek szíves örömmel részt vennének személyesen Szent László jubileumán. Természetesen lelkesült örömet keltett a jelentkezés. Ez hangzott a vendéglátó püspöki házi gazda távirat válaszában, melyre mindjárt megjött az érkezett tudat, de minden fogadást mellőzni kívánó távirat.

Sz. László napján hajnali gyors vonatához esatolva hozta a magas vendégeket az udvari kocsi, melyben a pályaudvaron töltötték a főhercegek, Holdházy győri apátkanonok nevelőjükből, egy századosból, s huszárjokból álló kíséretükkel az éjtel, miután az értesítés szerint reggel 7 órakor voltak tulajdonképpen érkezendők.

Tudták, hogy magyar püspökhöz jönnek vendégeket, aki érti a módját, hogyan kell a kedves magyar vendégeket fogadás nélkül is fogadni.

Csakugyan 3/4 előtt előálltak a kocsik, melyeken a vendéglátó püspök udvari szűk kíséretével személyesen akart eléjük menni a vasúthoz. Éppen indulóban volt, mikor magas vendéget jelzőleg szólal meg a palota kapuja alatt levő harangocskák. A kis főhercegek jelzett érkezésük előtt egy negyed órával szinte észrevétlenül besétáltak a püspöki palotába, hogy szíves vendéglátójuk még se fogadhassa őket. Láthatlanba megsejtették a magyar ven-

A Nemzet »A német hadgyakorlatok alatt« cikkeznek és azt írja: hogy a hadgyakorlatok céljai már egész mások, mint ezelőtt voltak. Mig eddig ugyanis kizárólag csak a hadseregük hadképzettségét akarták az illető uralkodók megismerni, most már a szövetséges társaik előtt is beakarják annak értékét mutatni. Leginkább azonban az a céljuk, hogy a szövetséges társaik között fennálló benső baráti viszonyt s ebből folyólag Európa békéjét dokumentálják.

A Nemzeti Ujság »A gazdasági kiegyezésről« írva azt mondja, hogy a millenniumi évben nem csupán a fényből, ünnepségekből és esetleg dicsőségből lesz részünk, hanem ki fog jutni bőségesen a nehéz munkából is. Nehéz munkát, esetleg elkeseredett küzdelmet kell megvívunk Ausztriával, a gazdasági kiegyezésnek a millenniumi évre eső megújítása alkalmával. Ausztriának Magyarországgal való gazdasági kiegyezése oly mélyen érdekli anyagi s ezzel együtt minden érdekeinket, hogy valóban csodálkozunk kell, hogy most a megújítás közvetlen küszöbén, a magyar kormánynak csak annyi mondani valója van, hogy e kérdés is a jövő évben lesz megoldandó.

A Magyarország »Drága pénzről« ír, mely alatt az osztrák-magyar banknak azt az intézkedését tárgyalja, hogy az eddigi öt illetve öt és fél százalékos kamatlábot hirtelen öt és félre illetve hatra emelte fel.

Nem akarunk sötét profecziákkal retteneni, de lehetetlen el nem itelni azt az egész finanszpolitikai rendszert, melyet nálunk az osztrák-magyar bank képvisel, mert beburkolódik a maga szűk látókörű bölcsességébe, s örül, ha szatócskódásával néhány garas kamatot megtakaríthat, ha kell, az ország és a monarchia nagy közönségének világos kárával is.

Az »Egyetértés« »Báró Bánffy nemzeti-ségi politikájáról« azt írja, hogy a kormánypartii lapok szörnyen nagyra vannak velük, holott az oláh izgatók megkegyelmezésében semmi oly aktus nem foglaltatik, a mely egy tervszerű nemzeti-ségi, helyes és megfontolt politikára vallana. Az egész nem egyéb, mint egy ötlet, melyet azonban nagyobb és régebb keletű bajokat orvosolni nem lehet.

Hiába védekezik tehát br. Bánffy Dezső a kapkodás és tervtelenség vádjá ellen és hiába dícsőíti őt a kormánypartii ujságok nagyszerű előrelátásáért: a vád alaposágát önmaga bizonyítja be, mikor kétségtelemné teszi, hogy a magyar államot érdeklő egyik legfontosabb kérdés dolgában teljességgel nincsen politikájában semmiféle tervszerűség.

dégszeretet találékonyaságát, mert annak levegőjét szívták otthon is magukba.

Délelőtt résztvettek lélekemelő áhitattal a jubileumi ünnepség középpontját képező ünnepélyes sz. misén. Ott tündepeltek a vendég püspökök között a szentélyben. József Agost főhg hadnagy egyenruhában. László főhg polgári öltözetben, a fényes szertartások minden apró részletét gyermekded érdeklődéssel kísérvén. Mise alatt a sz. szolgálatot teljesített papság között ülve, feltűnő figyelemmel meghallgatták Sehlauch püspök ünnepi szt. beszédét.

Istentisztelet után megjelentek a sz. László-társulatnak a helybeli főgymnasium dísztermében tartott jubilaris közgyűlésén. Élénk figyelemmel hallgatták Sehlauch Lőrincz monumentális elnöki megnyitó beszédét a főkegyúri jogról a nagyszerű katolikus vezérfiúk: gr. Zichy Nándor és gr. Eszterházy Miklós Mórincz nagyérdemű felszólalásait, a kiket már érkezésükkor oly lelkesen üdvözöltek az ország minden részéből összesereglett vendégek, hogy a katolikusok öntudatának és szeretetének minden legkisebb megnyilatkozásában rémképeket látó modern szabadságtisztelek jónak látták a Rédey-kerti ünnepélyen a szintén szívesen látott gr. Csáky Albin miniszter számára ellentüntetés szerű ovatiót megrendelni.

Magyar ünnepség volt azon jubileum. Valóságos jellege mellett sem hiányozhatott belőle az áldomás.

Déli 1 órakor volt a püspöki palota nagy termében az a híres jubilaris lakoma, melyen úgy énekelték a magyar Hymnust, mint tán

A Budapesti Hirlap »a királyi kegyelemről« ír, mely a memorandum per izgatónak adatik. Ezen kegyelmi tény gyakorlását helyén valónak és opportunusnak tartja, mert ez ép a legjobb időben következik be egyfelől azért, mert az oláh izgatók hatalma a brüsszeli kongresszuson megtörtetett, másfelől pedig mert ép maga e román királyság is az orosz fenyegetés veszélyét felismerve, az utóbbi időben minden alkalmat felhasznál a hozzánk közeledésre, végül pedig, mert ezen kegyelmi aktus által a művelt külföld előtt halomra lesznek döntve ama alaptalan rágalomok és vádak, melyeket a román tulzók eddigelé ellenünk szórtak.

A Magyar Hirlap »Egy kis számadás« alatt azt írja, hogy az egyházpolitikai reformoknak előre megszabták az árát.

Az a nézet, melyet a kiegyezési törvények és alkotások változhatatlanságáról több alkalommal hallottunk, nem tartalmatlan frázisgyakorlatok, hanem egy megállapított új politika rideg kijelentése.

A közös vám- és fogyasztási terület föltétlen magatartását minden erre vonatkozó jogaink és ezt követelő érdekeink dacára éppen úgy megkövetelik, mint elengedhetetlennek tartják többi közös intézményeinek változatlan főtartását.

A szabadelvű fejlődésnek nagy vívmánya és komoly biztosítéka az egyházpolitikai reform; de ezért nem lehet és nem szabad rekompencziót államunk közgazdasági biztosítékáiból adni, pedig ép ezt kívánják tőlünk most, mikor Ausztriával közgazdasági szerződésünk ép lejártához közeledik.

Karczolatok.

Miután egyiktől is másiktól is apránként hallottam: milyen rettenetesen nagyokat mondott Bánffy uram a legutóbbi — épen időszerű — beszámoló alkalmával, megkivántam beszédének — teljes szövegét. Mindjárt utána is láttam, hogy azt a leghitelesebb — s a legjobban megkorrekturált kiadásban kapjam meg. Megvettem a legliberálisabb s legbenfentesebb »Nemzet« egy példányát (1895. szeptember 11. reggeli kiadás!)

Valóban ott állott a lap élén: »Báró Bánffy Dezső beszéde!« Elkezdtem olvasni: »Széleskörű és nagy politikai program stb.« — Persze ez a bevezető — obligát — reklám! —

Gondoltam: no ezt nem veszem be, nehogy előre elfogulttá tegyen?! — Tovább kerestem — valljon hol is van maga a beszéd? — persze a mellékleten — az ám — csakugyan ott van — azaz hogy — — mit kellett látnom? — egy f e-

eddig soha és sehol. Ezért énekelték meg költők s méltán, ezt a lakomát. Sz. László városában, a szent László életének képeivel borított gyönyörű boltívek alatt sz. László-ünnepén a fehér asztalnál is. Sz. László ígész hatása járta át az egész vendégkoszort.

Egy közös hadseregbeli altábornagy pohárköszöntőjét magyarul folytatja s végzi. A katonai zenekar rázendíti az »Isten áld meg a magyart.« Feláll az egész illustris társaság. Mindnyájan éneklük. Az ősz püspökök s az ifjú főhercegek is. Megindultan intézte valaki a kis László főhghez a kérdést: »Fenséged is énekel?« És a házigazdára mutatva — »nézze a püspök is énekel« — volt a felejtethetlen felelet.

* *

Már nem éneklük többé a földön »Isten áld meg a magyart.« de égi pátrónusa Szent-László király boldog társaságában az égből is áldást eskd magyar nemzete számára. Azért haló korában is áldja s áldani fogja nagyon soká, »a legelső magyar ifjut« a magyar.

»Isten áld meg a magyart!« *biró.*

A p r ó s á g.

Hizelgő nyilatkozat.

— Hidd el Margitkám, hogy bármelyik pillanatban szívesen meghalok érted, mondja völegény, ki már jó ideje jegyben jár menyasszonyával.

— Lehet is benned bizni! — felel a leány duzzogva.

hér lapot, melyen még csak egy fikarcznyi nyomdafesték sem volt felfedezhető!

Eltettem ezt a — praktikus módon kiállított ujság — példányt — legbecesebb emléktárgyaim közé (egy egy piczuláért a kívánsiáknak akár meg is mutogatnám!)

De hát miféle dolog ez? — — persze — ejnye — ki hitte volna? hogy még a »Nemzet« is reávetemedjék — ekkora — — malicziára?!!

Milyen alaposan tudnak írni a budapesti újságyírók, s milyen alaposan meg is lövik néha a kövérebbnél kövérebb — bakot, legfényesebben igazolhatja a következő példa:

Legutóbb egyrészt a magyar katolikus püspöki konferencián megállapított közös pásztorlevélről — s másrészt Román Miron görög keleti román metropolitáról volt szó.

S ime végigszáryalt a famózus — tendenciózus izü — hír: hogy Román Miron »nem járul hozzá« — »nem írja alá« — azt a pásztorlevelet, hanem — külön intézkedik. —

Persze már ez nem is »lapsus linguae« — vagy »lapsus calami« — de valóságos »lapsus scientiae«.

S bizony erről akaratlanul eszembe jut egy régi — adoma:

Valamely falusi templomban a pap éppen prédikált. Nagyon szépen és lelkesen beszélt. A nép meg volt hatva. S a legtöbbben sirtak is. De az egyik jelenvolt egészen közönyös maradt.

Ekkor ennek a szomszédja hozzábökölt a könyökével s azt kérdezte:

— Hát kendnek nem tetszik a beszéd?

— De bizony nagyon tetszik.

— Hát aztán kend miért nem sir?

— Hja — én — nem sirhatok, — mert én — más — parochiához tartozom! — —

Tessék! — már most: fiat applicatio! — —

*

Különbön a budapesti újságyíróknak — némi — v i g a s z t a l á s u l szolgálhat az: hogy a legeslegalaposabb német tudományos irodalomban is megcsik az: (lásd az »Archiv für katholisches Kirchenrecht« című folyóiratot!) hogy a görög keletieket — a katolikusokkal — összezavarják. —

De hát a kinek még elégséges tudása sines — hogyan m e r é s k e d h e t i k hozzászólnani a tárgyhoz — akár egy ujságban — akár egy tudományos folyóiratban?!!

X.

NAPTÁR.

— Szeptember 15. —

Vasárnap, Róm. kath. F. 15. Már. nev. Prot. Nikom. Görög kelet Antin. Izs. S. Nez. Maj.

Nap két 5 óra 23 p., nyug. 5 óra 54 p. Hold kelet 0 ó. 13 p. nyug. 4 óra 27 perc.

Szept. 15. Iványi Ödön sírkövének ünnepélyes leleplezése d. e. 11 órakor.

„ **18.** Bihar megye évnegyedes közgyűlése d. e. 9 órakor.

„ **22.** A nagyváradi iparos ifjak együletének szüreti mulatsága a Fekete Sas termében.

Október 1. Elfizetés a »Tiszántulra«.

„ **7.** Katonai lóvásár Nagy-Szalontán.

„ **9.** Katonai lóvásár Nagyváradon.

„ **11.** Katonai lóvásár Székelyhídon.

„ **12.** Katonai lóvásár Er-Mihályfalván.

Virilisek.)*

— Nagyvárad város legtöbb adót fizető polgárainak névsora az 1896. évre.

Dr. Schlauch Lőrincz róm. kath. biboros püspök 1796 frt 18 kr. Rimanóczy Kálmán házt. építész 3081 frt 51 kr. Lévy Zsigmond házt. magánzó 2776 frt 95 kr. Andrényi Lajos házt. kereskedő 2724 frt 47 kr. Knapp Ferencz házt. építész 2235 frt 18 kr. Guttman József házt. építész 2131 frt 24 kr. Mair Sándor házt. vas hivatal 1552 frt 10 kr. Grünwald Henrik házt. magánzó 1546 frt 80 kr. Bartsch Sándor házt. magánzó 1398 frt 75 kr. Dr. Munk Béla házt. orvos 1330 frt 50 kr. Tarr István házt. magánzó 1285 frt 05 kr. Kurländer Rafael házt. kereskedő 1249 frt 43 kr. Deutsch K. Ignác házt. kereskedő 1157 frt 05 kr. Hillinger

*) Az oklevélal bíró polgárok adói kétszeresen számítatik.

Lipót házt. vendéglős 1132 frt 69 kr. Némethy Károly házt. ügyvéd 1049 frt 64 kr. Papp György házt. magánzó 1037 frt 99 kr. Diamandi Miklós házt. magánzó 939 frt 50 kr. Weisz Mór 913 frt 70 kr. Czeglédy Sándor vendéglős 806 frt 37 kr. Dr. Kutiák Agoston házt. orvos 801 frt 49 kr. Weiszlovits Adolf házt. temet. 730 frt 27 kr. Füchsl Emánuel házt. kereskedő 726 frt 90 kr. Pójnár János házt. kereskedő 700 frt 64 kr. Bottó Ferencz házt. ügyvéd 658 frt 24 kr. Müller Salamon házt. czukrász 616 frt 54 kr. Róth Mór házt. magánzó 613 frt. Kugler Albert házt. kereskedő 609 frt 73 kr. Löblé Henrik házt. szeszgy. 609 frt 25 kr. Léderer Dávid házt. kereskedő 569 frt 76 kr. Moskovits Miksa mérn. szeszgy. 558 frt 94 kr. Moskovits Mór házt. szeszgyáros 558 frt 94 kr. Rádl Ödön házt. ügyvéd 558 frt 19 kr. ifj. Kohn Sámuel házt. kereskedő 553 frt 24 kr. Szeghalmi Bálint házt. építész 545 frt 92 kr. Janky József házt. kereskedő 540 frt 71 kr. Moskovits Mór házt. kereskedő 534 frt 84 kr. Bogárn Sándor kereskedő 532 frt 55 kr. Weinberger Jakab házt. kereskedő 510 frt 28 kr. Sebestyén Lajos házt. tkpénzt. hiv. 507 frt 30 kr. Ince Lajos házt. vállalk. 499 frt 67 kr. Mandel Adolf házt. kereskedő 498 frt 38 kr. Wöber János házt. szállodás 497 frt 35 kr. Molnár Lajos háztul. gyógyszer. 495 frt. Fleischer Miksa házt. 493 frt 50 kr. Zsiga Miklós házt. magánzó 484 frt 70 kr. Rendes Vilmos házt. épít. 474 forint 49 kr. Mihelffy Adolf házt. ügyv. 471 frt 93 kr. Hartman Mór házt. kereskedő 471 frt 32 kr. Huzella Gyula háztul. kereskedő 466 frt 93 kr. Schenker Mihály házt. birt. 461 frt 58 kr. Nyíry György házt. gyógyszer. 460 forint 05 kr. Sztaril Ferencz házt. 450 frt. Adler Ignác házt. 449 frt 60 kr. Germán Károly házt. temetk. 439 forint 99 kr. Tóth Ferencz házt. szabó 438 frt 73 kr. Szabó József házt. birt. 432 frt 99 kr. Aufrecht Mór házt. malom. 435 frt 47 kr. Miskolczy Barna házt. közjegyző 424 frt 06 kr. Kempner Mór házt. fürdőt. 420 frt 99 kr. Fráter Ferencz házt. birtokos 419 frt 06 kr. Mihelffy Pál házt. kereskedő 417 frt 40 kr. Stern M. házt. birt. 413 frt 69 kr. Kövér Sándor házt. ügyvéd 411 frt 53 kr. Kuncz Gusztáv házt. kereskedő 405 frt 16 kr. Farkas László házt. vendéglős 387 frt 28 kr. Juszth Sándor házt. magánzó 384 frt 99 kr. Grünwald Simon házt. magánzó 381 frt 84 kr. Farkas Izidor házt. magánzó 381 frt 80 kr. Teleszky István házt. magánzó 381 frt 45 kr. Oláry Gyula házt. kereskedő 380 frt 25 kr. Stern Márton házt. fakereskedő 374 frt 55 kr. Hajnal Márton házt. kereskedő 369 frt 35 kr. Kohn Emánuel házt. kereskedő 365 frt 90 kr. Kohn Dávid házt. kereskedő 348 forint 29 kr. Fehér János házt. keztü. 343 frt 65 kr. Weidlich István házt. magánzó 335 frt 50 kr. Pável Mihály gör. kath. püspök 330 frt — kr. Deutsch Herman házt. szesz. 328 frt 10 kr. Krugstein Izidor házt. kereskedő 327 frt 04 kr. Tóth Jenő házt. mérnök 314 frt 74 kr. Erdélyi József házt. ügyvéd 312 frt 33 kr. Dr. Vári Szabó Béla házt. orvos 312 frt 22 kr. Dr. Sonnenfeld Zsigmond házt. ügyvéd 309 frt 83 kr. Heringh Sándor házt. gyógyszerész 302 frt 92 kr. Hlatky Endre házt. ügyvéd 295 frt 64 kr. Ritoók Zsigmond házt. tábl. elnök 287 frt 88 kr. Duma Flórián házt. ügyvéd 275 frt 62 kr. Dr. Grósz Albert házt. orvos 246 frt 11 kr. Dr. Korda Kálmán házt. orvos 245 frt 01 kr. Sal Ferencz házt. polgármester 232 frt 59 kr. Szählender Károly házt. mérnök 230 frt 01 kr. Dr. Berkovits Zsigmond házt. orvos 226 frt 50 kr. Laszky Armin nyomda tul. 224 frt 24 kr. Pallay Lajos házt. ügyvéd 221 frt 92 kr. Sipos Orbán háztulajd. tanfelügyelő 215 frt 20 kr. Gyálóky Lajos házt. tszki elnök 210 frt 08 kr. Dr. Makay Pál házt. ügyvéd 195 frt 75 kr. Dr. Konrad Márk bába kép. igazg. 195 frt 25 kr. Dr. Schweiger Ede házt. ügyvéd 181 frt 98 kr. Dr. Kazay Kálmán házt. orvos 179 frt 17 kr.

UJDONSÁGOK.

* **Mária nevenapja.** A kath. egyház kegyeletos ünnepet ül: nevenapját az Isten anyjának. E szép ünnep egyuttal búcsu napja és azért tömegesen keresik fel az ájtatos hívek a gyóntatószéket. Az ünnep alkalmából a templomokban a rendes időben lesz a sz. mise és prédikáció. — a

székesegyház kivételével. — ahol csak a 9 órai ünnepi nagy mise lesz megtartva, sz. beszéd nélkül.

* **Király és nunczius a tekeasztalnál.** Spanyolország regens királynéja pár nap előtt vendégül hívta San-Sebastiánban a pápai nuncziust, a vituriai püspököt és Consuegra priorját. Ebéd után, mialatt a királyné a nuncziussal mulatott, az ifjú király a vituriai püspököt nagy merészen bilárdozni hívta. A főpap készséggel engedett a kérésnek, a prior krétázta a dákokat és megkezdődött a játék. A játékosok különös ellentétet nyújtottak a nézőnek. A püspök jól megtermett öreg ur, míg a tíz éves királynak ugyanesak fáradnia kellett, hogy elérje a golyókat. A játszmát a püspök nyerte meg.

* **Bucsu Körös-Tarjánban.** Egyik szomszéd faluban, a közeli *Körös-Tarjánban* a mai ünnep a bucsu napja. Bizonyára városunkból is többen fognak kimenni, hogy részt vegyenek a körös-tarjáni, szép román stílyben épült templom bucsu-ünnepén, melyen az ünnepi misét Halász Gyula, a prédikációt Brösztel Lajos tartja.

* **Szomorú évforduló.** Szept. 20-án negyedszázadja lesz már annak a sajnálatos ténynek, hogy a piemonti csapatok elfoglalták az örök várost és az európai hatalmak szö nélkül nézték és türték, mint fosztják meg minden jog ellenére legitím birtokától a legrégibb uralkodót, a kereszténység közös fejét, a római pápát. Ez évforduló alkalmából a keresztény világ az uralkodók uralkodójához fordul imájával, tőle kér segílyt és vigaszt a fogoly pápának. Sok helyen közimákat rendeltek el a püspökök. Mint Bécsből értesülünk Cruscha bibornok érsek rendelkezésére az osztrák fővárosban és az egész egyházmegyében 22-én fogják megtartani az ájtatosságot, mely egy órai szentségimádásból és a mise után végezni szokott imákból fog állani.

* **Távozó őrnagy.** A nagyváradi m. kir. honvéd gyalogezred köztisztjeletben álló őrnagy *Nagy Győző* ő felsége a jászberényi 2-ik honvéd ezredhez helyezte át hasonló minőségben.

* **Államjegyek bevonása.** A valuta törvényekben tudvalevőleg 200 millió forint államjegy bevonása határozatott el 1897. év végéig. A közös függő államadóság ellenőrzésére kiküldött bizottság legutóbbi kimutatása szerint július végéig 121 millió forintot vontak be. Hátra van tehát, az egyforintosokból, minthogy ezekből már csak 2 1/2 millió van forgalomban eltekintve még 76 1/2 millió forint. — A két kormány még a múlt ősszel abban állapodott meg, hogy havonta, ez év végéig 7 millió forintot fognak bevonni ebben az esztendőben, tehát még 35 milliót. A jövő esztendőre tehát mindössze csak 41 millió forint lesz bevonandó.

* **Papszentelés.** Kedden, f. hó 17-én *Schlauch Lőrincz* bibornok-püspök 6 végzett theologust fog áldozó-pappá szentelni. A szép és megható szertartás, melyet a székesegyházban fogna megtartani, reggel 7 órakor kezdődik.

* **Kinevezés.** A király Ő Felsége *Markó István* debreczeni kir. törvényszéki jegyzőt a nagyváradi járásbíróshoz albíróvá nevezte ki.

* **»A Bihar megyei Nőegylet«** által az »Erzsébet leány-árvaház« javára rendezendő jótékonyezelő sorsjátéknál használandó sorsjegyek — nem kevesebb mint 30.000 db. — ma kerültek ki a »Szent-László« részvény-társaság nyomdájából, melyek díszes kiállításuknál fogva bármely elsőrendű fővárosi nyomdának is díszére válhatnak. A sorsjegyek világos égszin kék alappal bírnak és barna nyomással vannak el-átva. A sorsjegyek legközlelebb ki fognak becsajtatni. Egy darab ára 50 kr. A sorsjáték 300 sorozatból áll olyképen, hogy minden egyes sorozatban 1—100 szám foglaltatik, vagyis a sorsjegyek összege 30.000. Nyeremény összegek: egy 400 frt, egy 250 frt, egy 100 frt egy 50 frt és két 25 frt értékű ezüst főnyeremények s ezenkívül még legalább 400 kisebb nyeremény

fog kisorsoltatni. A sorjegy kibocsájtói: özv. báró Gerliczy Felixné szül. gróf. Korniss Lujza elnök; báró Messena Istvánné alelnök; Grunwald Henrikné alelnök; Mezey Mihály pénztárnok; dr. Mártonffy Bogdán egyleti jegyző.

Valóban csak örülni tudunk, hogy városunk a nyomdászati terén is oly nagy előhaladást mutat fel, melynél fogva fel vagyunk mentve az alól, hogy ha kényesebb nyomdai termékek állítandók elő, a fővárosra nem vagyunk utalva.

* **Honvédtisztek díjlövészeté.** A nagyváradi 4. honvédezek harcászólója és a borosjenői honvédek tegnap délután tartották meg tiszti lövészetet Virányi György alezre-des vezetése alatt. A lövésben mindannyian részt vettek és egy-egy tiszt 5 lövést tett. A lövések eredménye a következő: Számítottak: Századosok: Szentkirályi 43, Hirsch 43, Schwartz Géza 42 fél. Hadnagyok: Fakó Sándor 40, Buhesku Ferencz 33 fél. Tiszthely.: Mille Lajos 33, százados Balogh Sándor 31 és fél. Hadnagyok: Böhm Jenő 31, Gyengő Béla 30 s fél, Gautner Károly 30, Petrovits Ferencz 30, Dr. Genton Ferencz 23, főhadnagy: Szlányi István 22 fél, hadnagy: Szeless György 22, századosok: Vadászi Andor 21 fél, Lukács Géza 21 fél, Székely Lajos 21 fél, Ökrös Lajos 21 fél, hadnagy: Erhardt István 21 fél, tiszthelyettes: Rutner Tihamér 21 fél, hadnagy: Küchler Ferencz 21, százados: Sajkó István 21, Seg. orvos: dr. Kertész József 21. Hadn. Weisz Jakab 21, tiszth.: Jelenffy Zoltán 21, egységet.

Es mivel díj csak huszonegy volt, az utolsó öt 21 egységet számító tiszt között sorsot húztak és Dr. Kertész József nevet húzták ki.

Az első díj csinos sörös-service Virányi Győző alezre-desné ajándéka volt.

A díjlövészet után Virányi Győző megvendégelte a tiszteteket.

A mint értesülünk, a díjlövészet jelen eredménye — a közös hadsereg idej díjlövészet felülmúlja.

* **Szemecz Emil a fogházban.** Mint budapesti levelezőnk írja, a királysértésért elítélt Szemecz Emil tegnap kezdte meg 8 havi fogházbüntetését a váci államfogházban. A »Magyar Állam« szerkesztését azonban továbbra is ő fogja vezetni, mivel a foglyoknak meg van engedve leveleket küldözgetni.

* **A Ludovica-akadémia új igazgatója.** Csesznák Benő m. kir. honvédeztől ő felsége a Ludovica-akadémia parancsnokává nevezte ki, annak előbbi igazgatóját Szvelics József altábornagyot nyugalmába küldte és érdemei elismerésül neki a II-od osztályú vaskorona rendet adományozta.

* **A »Tiszantul« szerkesztősége meboldogult** Iványi Ödön iránti kegyeletét lerovandó — a kitűnő író sirjára egy babékoszorút tetet.

* **Tisztújítás a városnál.** Nagyvárad város választott tisztviselőinek mandátuma lejár. A belügyminiszter már el is rendelte, hogy a tisztújításra vonatkozó előkészületeket a város idejében tegye meg. A tisztújítást a törvényhatósági bizottságnak az 1896-ik évre összeállított tagjai ejtik meg. Ezért tehát mindenk előtt a bizottsági tagok névsorát kell összeállítani. A legtöbb adót fizetők névjegyzékét tegnap állította össze az igazgató választmány s azt 14 napi közszemlére tették ki. Ha ez idő alatt felebbezést nem adnak be a névjegyzék ellen, úgy a szeptember 30-dikára kitűzött közgyűlés megállapíthatja a tisztújító közgyűlés napját. De ha valaki megtámadja a virilisták névsorát, akkor rendkívüli közgyűlés összehívása válik szükségessé, hogy a restaurálás ideje kitűzhető legyen.

* **Honvédek Székelyhidon.** Ritka látvány-nak volt színhelye — mint levelezőnk írja — tegnapelőtt Székelyhid. A város piacsterén a 3-ik honvédegyalozred dandárparancsnoka **Jekelfalussy** ezredes fölöttök tartott szemlélt. Az alkalommal a debreczeni honvéd gyalogezred 3. és zilahi 4. zászlóaljja készültségének, kiképez-

tetésének szép jelét adta. Az érdekes díszmenetelést nagy közönség nézte végig és együtt örült azon dicséreten, melyel a dandárparancsnok a honvédeket kitüntette.

* **Polgári házasság a kirakatban.** Érdekes kirakat látható pár nap óta Budapesten a Károly köruton Neumann M.-féle ruha üzletben, melynek Nagy-Váradon is vannak fiókjai. A kirakat ugyanis át van változtatva anyakönyvvezetői hivattal s az életnagyságu viasz alakok egy polgári házasságot ábrázolnak. Egy attilás és nemzeti színű vállöves jegyző ad össze egy fiatal párt. A kirakat komikumát nagyban emeli, hogy az anyakönyvvezető attilájára rá van tűzve egy nagy czédula — ára 50 frt. — hasonlókép a többi ruhadarabokra is. A kirakat előtt állandóan nagyszámu kaczagó publicum áll. Valószínűleg ilyen kaczaj fogja kísérni országszerte az igazi polgári házasságokat is.

* **Áthelyezés.** Allersdorfer Julián, katonai s. lelkész, a ki negyedféle évi itt tartózkodása alatt kivivta ügytiszttársainak, mint a papságnak és a világiaknak tiszteletét és becsülését. **Aradra** lett hasonló minőségben áthelyezve; itteni helyét **Aranyosy János**, eddigi aradi lelkész foglalja el.

* **Szeszes italoknak a szerződési áránál drágább eladása.** A pénzügyminiszter azt tapasztalta, hogy oly esetekben, midőn a pénzügyi hatóság engedéllyel bíró bor- és sörkimérők a kizárólagos szeszitalmérés jogbérleje által részükre tovább leendő kimérése czéljából átengedett pálinkát a kizárólagos szeszitalmérés jogbérlete iránt kötött szerződésben meghatározott áránál drágábban mérik ki, a legkülönbözőbb törvényes intézkedésekre alapítják pénzbüntetéseket megállapító határozataikat az egyes pénzügyigazgatóságok. Egyöntetű és törvényes eljárás czéljából utasította ennélfogva a miniszter a pénzügyigazgatóságokat, hogy ily esetekben, midőn pénzbüntetést kívánnak alkalmazni, a büntető határozatokat mindenkor a közadók kezeléséről szóló törvény (1883: XLIV. t.-cz.) azon — 101. §-a alapján hozzák meg, mely az oly kisebb kihágások büntetéséről intézkedik, a melyeknél a kincstár megrövidítésére irányzott szándék nem forog fenn.

* **Előkészületek a polgári házasságra.** Komlóssy József aljegyző s m. kir. állami anyakönyvvezető tegnap költözött át a városház egy másik, a volt hivatalos helyisége mellett levő szobába, hogy az eddigi hivatalos helyiséget a polgári házasságok kötésére megfelelően berendezzék. A munkálatokhoz hétfőn fognak hozzá.

* **Szabad-e a kőhányások mögötti területről a kavicsot elhordani?** A gyulai folyam-mérnöki hivatal átiratot intézett a polgármesteri hivatalhoz, melyben a Hadadi Dániel és tsa ellen folyamatba tett vízrendőri kihágási ügyben a f. hó 19-ére kéri a helyszíni tárgyalást kitűzni; egyben jelzi a folyam-mérnöki hivatal, hogy az ily védművek mögötti területről anyagot hordani tilos s így az feltétlenül megtiltandó.

* **Vásári látványosságok.** A kintorna, dob és ezintányér hangjainak összevegyülése által keletkezett fülsértő zsvaj s a felhuzott sátrak és lobo-gók jelzik a nagyvásár közeledtét. A nagy piac megteltek a kívánsi emberek sokaságával s száj-tatva hallgatják a komédiába hívó és mindent ígérő mézes-mázos szavakat. Temérdek látványosság központja lett a nagypiac s több mint huszféle komédiát lehet megszámlálni, de e közönséges vásári látványosságok haszontalan csoportjából kiemelkedik két valóban érdekes állatsereglet. Az egyik **Koczka** Antal, a másik **Kludsky** Károly tulajdonát képező s meglekintésre méltó mutatványait bátran ajánljuk a nagyközönségnek, különösen pedig a tanuló ifjuság figyelmébe.

* **A mai tüzoltó gyakorlat és szövetségi ülés.** Tüzoltó-egyletünk parancsnoksága tegnap délután 3 órakor ülésezett a mai szövetségi ülés és gyakorlat megtartása felett.

A szövetségi ülés megnyitása ma délelőtt 10 órakor lesz az őrtanya nagytermében. — Tárgya: a nagyváradi szövetség szabályainak

megvitatása. Ülés után a szövetség tagjainak kiküldöttei, élükön Mezey Mihály szövetségi elnökkel tisztelegnek dr. Beöthy László főispán urnál. Délben a vendégek tiszteletére ebéd a sport-téri pavillon termében.

A gyakorlathoz az őrtanya udvara délután 3 órakor nyitattik meg a közönség részére. A gyakorlat pont 4 órakor kezdődik és változott műsorral következőleg hajtatik végre:

1. Zászlóalj felállítás — vezényli Diósy Soma alparancsnok.
2. Iskola szerelés a vízvezeteki felszerelvényekkel.
3. Iskola mászás 9 horog létrával a mászó házon.
4. Iskola szerelés az 1-ső számu mozdony szivattyúval.
5. Iskola szerelés a négy kerekű nagy toló létrával.
6. Roham szerelés az összes szerekkel (vizzel.)

A gyakorlat megszemlélésére jelenléttüket megigérték városunk notabilitásai közül sokan és az igen sikerültnek ígérkezik.

* **Pléh dobálás.** A vásárok ezen szerencse játékosai is megérkeztek városunkban és sátrai-akat felütötték. Porul jártak azonban, mert rendőrségünk dicséretére legyen mondva ezen a vásáros közönség kizsebelését czélzó szerencse játékot a vásárból kitiltotta.

* **Jóváhagyott közgyűlési határozat.** A város törvényhatósági bizottságának azon határozatát, melyben kimondotta, hogy a város esatornázására vonatkozó összes tervezeteket és műszaki felvételeket a Walsér Ferencz-féle budapesti részvénytársasággal készítetteti el, jóváhagyta.

* **Itt a Kapás.** Póru jár tegnap délután egy koczka játékos a nagy piacon. Hangosan kiabálta: itt a Kapás! tessék ide jönni ha a koczka a kapásra esik 10 krért 1 frtot fizetek. A hiszékeny publikum megpróbálta a koczka dobálást de bizony a kapás nem jött ki és már-már jó tizleteket csinált a koczkázó ur, de a rendőrség egyik szemfüles tagja Faludi őrmester füle is meghalotta a »Kapás« ur hangját és nem volt hajlandó elhinni, hogy a koczka ép ugy eshetik a kapásra melylyel 1 frtot lehet nyerni, mint más tárgyra, és a Kapás urat szerencsejáték üzéseért a rendőrség elé állította, a hol letartóztatták.

* **Jóca János érzelgős naturista meghalt.** Nagyvárad spezialistája, az érzelgős »magán szolo«, mint magát ezen, Nagyvárad egyik spezialis zenésze nevezte, tegnap délután meghalt. Megölte a szeszélyes ital, pedig a mindig magánál hordott »diplomája«, melyet neki egyik jökedvű városi tisztviselő adott ki — a szeszélyes italokkal való élelmezést tiltványozták. De hát mit tehetett mást, ha hogy az »érzelem« fejlesztéséhez szeszre volt szüksége — ivott és így a szeszélyes italok szeszélytelen szeretője — zenélt az éjjeli mulató helyeken és amit hegedűjével és — mőkáival keresett azt — megitta és sok szesz, végre a rendetlen életü cigányt elvitte abba a másik hazába, ahol nem mérnek »Absintot.«

A Fecske-utca 286. szám felül emelet — alul bolt — lakójának eltemetéséhez gyűjtést rendeztek kollegái s ma helyezik — öröknyugalomra városunk eme bolygó cigány muzsikusat, aki mőkáival mindenütt ott volt, ahol vigadni szoktak és minden éjjel sorra járta az összes mulató házakat és minden mulató vendégnek bemutatta magát, habár az őt nagyon jól ismerte, hogy jó kedvre deritse s tőle egy pár krajezart kapjon. Nagyon szerény volt. A nagy pénz nem szerette. Ha valaki forintost akart neki adni, azt visszautasította, — mig egypár hatost elfogadott. Bemutakozóját nekrolognak itt adjuk: »Mint Joca János érzelgős naturista magán szolo, van szerencsem magamat bemutatni, nagyváradi polgár, lakik Fecske-utca 286. szám, felül emelet, alul bolt. Az Isten éltesse a tekintetes kir. járásbirósági, királyi törvényszéki és hatósági urakat, az érzeményes rendőri és kapi-

tányi urakat és az egész armádiát. Éljen!
És ezután kezébe vette hegedűjét és eljátszotta az ő magán szoloját:

Árokba fekszik Jozca.
Hegedűje zálogházba.
Váltsd ki Rózsi hegedűmet.
Hogy keressek egypár főrest.

Nyugodjék békében!

MA este kivilágításnál

NEMES MIHÁLY

kizárólag kész női felöltők legnagyobb

áruházának kirakataiba

eredeti Párizsi és Berlieni

MODELLEK

ki lesznek állítva Körös-part, Corsó Lévay-palota.

Vonatok érkezési és indulási ideje
1895. május 1-től.

Érkeznek:

Indul:

Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-20, 8-48, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskó-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskó felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix für- dőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix für- dőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

Vidéki levelezés.

Orosháza, 1895. szept. 13.

Édes hazánk legnagyobb falujában nagy a mi bánatunk most László magyar főhercegünk halála fölött; szíven találva e nagy szerencsétlenség által a római kath. kis templomba siettünk ma, hol 7 órakor esendes szent mise 9 órakor pedig ünnepélyes Requiem áldozat mutattatott be az élet halál mindenható Urának oltáránál felejthetetlen boldogultunk üdvéért.

Ez isteni tiszteletre egybegyűlt nagyszámú intelligenciánk minden előkelő tagja összes hivatással élén a körjegyző úrral, dr. Bodoki Zoltán ref. főszolgabíró úr s a községi előjáróság, és a főzoltó testület és a mi meghatóbbá tette a kegyelet e szép óráját, az volt: hogy a községünkben időző szegedi jeles színművészeti társulat derék igazgatója: Makó Lajos ur és fő karnagya Znojemszky Nándor ur felkérésére készséggel fogadtatott az összes szakértők azon buzgalma, hogy a gyászmise kezdetén egy gyönyörű gyász ének szabatossá elzengésével járuljanak a nemzeti kegyelet és fájdalom nyilvánításához, remekül elzengvén Egressy Béniének »Mért oly borús?« kezdetű megható gyászadalát, megmutatván ezzel, hogy ők a nemzeti nyelv vándor apostolai, velünk együtt érezik most a kínos veszteséget, de mert szívhez szóló szép gyász dalukkal enyhítették fájdalmunkat is e jóságukért Isten áldja, vigasztalja és kárpótolja velünk együtt őket is.

Mintha maga az ég is megsiratta volna kedves Lászlónk halálát, mert előtte való este gyászba borult egünk és hosszas szárazság után jótékony esővel áztatta földünket...

Oh, ha feltámaszthatnók könnyeinkkel azt, kinek sirja felett hullattuk azokat szívünk keservének tenyeréből, záporként osztanánk azokat sirjára, mint édes anyja tette, de így... így a legkedvesebb fia Absolon halála felett kesergő Dávid királlyal kérdezzük: Valjon sirásommal feltámaszthatom-e őtet? A legjobb a mit tehetünk, hogy nem zúgolódunk, nem panaszlunk az Isteni gondviselés ellen, hanem megnyugodva szent végzésén csak arra kérjük őt lelkünk buzgalomában és szívünk alázatában, hogy nyujtsa erőt s hintsen menyői gyógyszeréből oly balsamot kinunkra, a mely behegessze szívsebünket s felüdítse lelkünket az aléltásból.

Fő magasságú biboros jó Atyánknak pedig itt is hálás köszönetet mondunk azon jóságáért, melylyel becses részvétnyilatkozatához oda

fűzni kegyeskedett őket szerető szívét is, sőt még tovább is ment a kegyelet külső tanúsításában, mert elment a temetésére is és így szerető papjai, általa ott is legméltóbban képviselve lettünk...

És most önként tör fel még keblünkben és eget kér e sóhaja Arany Jánosunknak;

»Rosz idöket élünk,
Rosz csillagok járnak,
Isten! óvjad végveszélytől
Jó magyar hazánkat!«

Fráter Jozephus.

Székelyhid, szeptember 13.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Lélekemelő ünnepélynek volt tanuja f. hó 12-én Nagy-Kágya, mint Székelyhid hitközség filiájának rom. kath. lakossága.

Ugyanis Pongráz Vilmos gróf ur nagy költséggel építettett egy nagyon csinos és díszes kápolnát a kastély és a község közötti dombra, melynek felszentelési ünnepélyét tartották meg nagy számú és díszes közönség jelenlétében.

Már d. e. 9 órakor kezdett a helybeli és vidéki kath. nép gyülekezni, hogy végig nézhessen egy hitközség életében oly ritka alkalmu ünnepélyt és épülhessen annak magasztosságán. Mise előtt gróf Pongráz Adolf vág-ujhelyi prépost-plébános ur tartotta meg a tulajdonképeni felszentelési szertartást ntndő Kaczvinsky diószegi ker. alesperes, Szébeny Gyula székelyhídi, Velkei asszonyvásári, Láner Ignácz adonyi, Erdélyi Lajos keserői és Oldal Jenő tiszta-eszlári plébános urak segédlete mellett. A nagymisén ugyanezen segédlettel gróf Pongráz prépost celebrált. Mise alatt pedig a székelyhídi kath. énekkar adott elő sikerült négyhangú darabokat Salamon József székelyhídi kántor-tanító vezetése mellett. Mise után gróf Pongráz prépost ur fennkölt szellemű beszédben igyekezett esetenlni az ily ritka alkalmu ünnepély magasztosságát és egy község hitéletére nézve nagy fontosságát. Beszéde végén szép szavakban emlékezett meg felséges királyunkról és megység bibornok-püspökönköről, kérve rájuk Isten áldását.

A misén és predikáción jelen voltak levonultunk Pongráz Vilmos gróf ur vendégszerető gyönyörűen restaurált kastélyába, hol 60 teretkű főúri fényes ebéden Pongráz Jenő gróf ur kedves családján, — Pongráz Károly gróf, nyug. tábornok, orsz. gy. képviselő és Jekelfalussy ezredesen kívül a megye fő- és alispánja s számos notabilitások vettek részt.

Ebéd alatt szebbnél szebb toasztok hangzottak el.

Pongráz gróf prépost a királyra és bibornok-püspökönkörre; Szébeny Gy. székelyhídi plébános a bőkezű Pongráz Vilmos grófra és kedves családjára emelte poharát és lendületes szavakban méltatta a család hagyományos vallásos érzületét, melynek fényes simboluma az ujonnan felszentelt kápolna, mely egyszersmind a nagy-kágyai kath. híveknek oly régen nélkülözött lelki épülésükre és örömeikre hirdeti a nemes lelkű főúri családnak Isten iránti hódolatát és emberek iránti szeretetét s nagylelkűségét. Ily nemes tettével elévülhetetlen érdemeket szerzett a gróf Pongráz család s a legszebb, legnemesebb missiót cselekedett, midőn Istennek ily díszes hajlékot épített, — nem sajnálván a nagy áldozatot.

Mondottak még számos pohárköszöntőt a fő- és alispánra, a jelenlevő tiszt. papokra stb.

Az ebédet vacsora is követte, honnan az éjjeli órákban oly meggyőződéssel és meglepéssel távoztunk, miszerint a főúri asztalnál minden vendég a legkellemesebben, legvigabban és fesztellenül érezte magát.

A helybeli és vidéki oda gyűlt köznép is ünnepelt és bőven mulatott, bőven el lévén látva étellel, itallal.

r. l.

TANÜGY.

Értesítés.

Az alsófokú kereskedelmi iskolán a beiratások e hó 15-én kezdődnek s naponként délelőtt 8—12, délután 3—5 órában eszközöltetnek a kereskedelmi tanintézetben, földszint

6 számú teremben. A beiratások zár ideje e hó 19. napja. Javító vizsgálatok e hó 20—21-én délután 5—7 órákban ejtetnek meg.

Hivatkozással az 1884. XVII. törvényezikk végrehajtása tárgyában kereskedelemügyi m. kir. minisztérium által kiadott kormányrendeletre felhívom a t. főnök urakat, szigoruan utasítsák az üzletekben alkalmazott kereskedő tanulókat, hogy a beírásra pontosan megjelenjenek s a szabályszerű előadásokat mindjárt a tanév megnyíltával szorgalmasan látogassák.

Kelt Nagyvárad, 1895. szeptember 12.

Propper N. János
igazgató.

Irodalom és művészet.

Iványi emléke. Iványi Ödön siremlékét ma leplezi le a »Szigligeti-Társaság.« A leplezés programja a következő:

1. Gyászdal. — Énekli a szintársulat énekkara.
2. Emlékbeszéd. — Tartja: Lovasy Andor.
3. Alkalmi költemény. — Írta: Fehér Dezső. Szavalja: Gál Gyula.
4. Gyászdal. — Énekli a szintársulat énekkara.

*

Ez aktuson a Szigligeti-Társaság tagjai testületileg jelennek meg és pedig mivel Rádl Ödön elnöknek — legnagyobb sajnálatára halaszthatlan ügyben a fővárosba kellett utazni — Sipos Orbán alelnök vezetése alatt.

A gyülekezés a szintársulat udvarán fél 11 órakor lesz és a közönséget ez uton is ismételve felkéri az **elnökség**.

Előfizetési felhívás.

Bougaud Emil lavalai püspöknek *Boldog Alacoque M. Margit Élete* és a *Jézus sz. szíve tiszteletének eredete* című munkájára. Hála Istennek Magyarországon is szép lendületet vett és egyre terjed korunk nagy ajtatossága: az Ur Jézus szent Szívének tisztelete, melylyel egyenesen a Megváltó Szívébe hatolhatunk s onnét mondhatatlan áldásokat meríthetünk.

Kettős kötelességemnek tartottam ez ajtatosság terjedésén, élesztésén, amiben tehettem, közreműködni. Evégből — az illetők engedelmével — a nyolcadik francia kiadás után lefordítottam a föntírt munkát: egyszerű, vonzó, dicső élet történetét annak a kiváltságos szűznek, kinek az Ur Jézus az ő szentséges Szíve legfőbb titkait kinyilatkoztatta; s ezt a munkát most épülésül, élvezetül a szent Szív magyar tiszteelőinek ajánlom.

Ajánlom Bougaud nevével, melyet, mint a Rúschek Antal fordításában megjelent: *Sz. Monika Élete*, s az általam magyarul immár harmadik kiadásban közrebocsátott *Kereszténység és Korunk* s a *Fájdalom szerzőjének* nevét a magyar közönség eléggé ismer, s melyet az irónak remek tulajdonaival az a könyv dicsér.

Ajánlom különösen a szent Szívért, melynek dicsőségét, tiszteletét hirdeti, s mely vonzza, bár vonzaná mindjobban, általánosabban a magyar szíveket is.

A könyv f. é október hóban megjelenik egy kötetben, finom papíron, körülbelül 30 íven, nyolczadrétben. Fűzött példány ára 2 forint, csinos díszkötésben 3 forint.

Papnövendékeknek fűzve 1 frt 40, kötve 2 frt 40 kr. Gyűjtőknek tíz után egy tiszteletpéldányt adok.

A megrendelések kizárólag hozzám intézendők.

Kapható még alulírtnál szerző nagy munkája: *A Kereszténység és Korunk* I—V. kötet. Az öt kötet ára fűzve, 2 frtjával.

Ugyancsak alulírt kiadásában megjelent s *a Sz. István társulat bizományában* (Budapest, IV. Királyi Pál-utca 13.) kapható: *A Fájdalom*, kivonat a Kereszténység és Korunk I. és V. kötetéből. Háromféle kiadás: egyszerű papíron fűzve 1 frt finom chamois papíron fűzve 1 frt 50, díszkötés 2 frt.

Áldja minden és imádjá Jézus Szentséges Szívét!

Gyoma, (Békés m.)

Szentannai (Spelt) Gyula
gyomai plébános.

Léderer Dezső hangversenye.

Október elsején tartja e tehetséges nagyváradai fiú Major Gyula közreműködésével hangversenyét. Helyesebben mondva haladársáról fog tanúságot adni azon időtől kezdve, a mióta Nagyváradon utoljára láttuk őt fellépni. Az érdekes hangverseny műsora a napokban lesz összeállítva, melyről értesíteni fogjuk az érdeklődő közönséget.

Az ipartestület köréből.

633/1895.

Értesítés.

Az ipartestület kötelékéhez tartozó tanoncz tartó iparos polgárokat hivatalos tisztelettel értesitem, hogy az iparostanoncz iskolába a rendes tanfolyamon a beiratások, e hó 8-án kezdődtek és tartanak 17-ig s így csak még holnap és holnapután eszközölhető a beiratás.

Tudomásomra jött, hogy a tanoncz létszámnak nagyrésze még beírva nincs. Ennélfogva mindazon iparosokat, kik tanonczaitkat még be nem írárták, jóindulatulag figyelmeztetem, hogy a beiratást mulhatatlanul eszközöljék, mert mulasztás esetén kiteszik magukat annak, hogy az 1884. évi XVII-dik törvényczikk 157. §-a értelmében a kapitányi hivatal által 20 frttól 200 frtig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatnak.

Bertsey György,
ipartest. elnök.

Előleges értesítés.

Alulírott kötelességem kifolyásából értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Leszka y András színigazgató ur az elaggott és munkaképtelen iparosok tőkájének gyarapítására f. hó 20-án egy közkedveltségű darabban színelőadást rendez, s annak jövedelmét a jelzett czélra rendelkezésünkre bocsájtja.

Ennélfogva a minden szépet és jót pártoló nagy közönséghez azon alázatos kéréssel fordulok, kegyeskedjenek ez alkalommal a színházba eljönni, hogy ezáltal kellemesen időzve, jótékonyt is gyakoroljanak. Ezen színelőadásra az összes beléptijegyek alulírott nál az ipartestület hivatalos helyiségében vannak s azok elárúsítása ott, s kiküldötteink által eszközöltetik.

Nagyvárad, 1895. szeptember 14.

Bertsey György,
ipartest. elnök.

SZÍNHÁZ.

R. Réthy Laura jutalomjátéka.

Jutalomjátéka hétfőn a »Czigánybáróban.«

Ünnepe lesz holnap, hétfőn este a nagyváradai színpadnak. Holnap lesz ugyanis a társulat kitűnő primadonnájának, R. Réthy Laura asszonynak a jutalomjátéka, melyre a nagyváradai közönség rendkívüli érdeklődéssel készül.

A művésznő ebből az alkalomból a Czigánybáró-t választotta, melynek Szaffijában teljes mértékben érvényesítheti hatalmas hangját, ragyogó énektechnikáját, művészi tudását és egyéniségének minden báját.

Költőibb Szaffit, mint a minő R. Réthy Laura asszony, maga az operette írója Strauss sem képzelhetett: s úgy halljuk, hogy az ander Wien bécsi operetti-színház igazgatója fényes ajánlatokkal csábítja a magyar színpad ez egyik legkiválóbb csillagát, hogy a télen 12-er lépjen föl a Czigánybáró Szaffijában.

A bécsi színház ezért a 12 fellépésért 3600 forintot ajánlott föl R. Réthy Laura asszonynak.

A nagyváradai közönséget nem lepheti meg az a hír; mert köztudomású, hogy R. Réthy Laura asszony Blahánén kívül a legjobban fizetett magyar énekesnő és a nagyváradai közönség mindig lelkes szeretettel méltányolta és megbecsülte azokat a ritka szép tulajdonságokat, melyekkel R. Réthy Laura asszony oly bőven meg van áldva.

Emlékszünk rá, mikor mint a kolozsvári nemzeti színház ünnepelt primadonnája itt működött, valóságos színházi esemény volt minden fellépése. Eszközei oly egyszerűek és oly nemesek, játéka oly finom és diskrét, nagy terjedelmű, mesterileg iskolázott, különösen a közép és alsó regiszterekben szivig ható mezzoszopránja pedig oly mély hatása, hogy a közönségre nézve felejthetetlen az a magas művészet, melyben a művésznő minden egyes fellépésekor részesítette.

És emlékszünk rá, mily frenetikus hatása volt megjelenésének és közreműködésének a nagyváradai jogakadémia évszázados emléktünetpén!

Azóta a primadonna folyvást emelkedett és fejlődött; természetes tehát, hogy a nagyváradai közönség az idén is nagy gyönyörűséget talált énekében, játékában és művészi ritka sokoldalúságában.

A nagyszabású operák tüneményes áriái a pajkos operettek könnyű dallamai és a népszínművek édes magyar nótái, a tragikus Violetták, Greschenek, a csábító Szerpolettek, Denisek és a tüzzől pattant magyar menyecskek egyaránt kitűnő bemutatásra találtak R. Réthy Laura asszonyban.

És most a nagyváradai közönség ezt isten-áldotta igazi művésznőt hosszabb időre élvezheti. Valószínű, hogy az ő csodaszép hangja soha többé nem fog megcsendülni a nagyváradai fabódében, mert a művésznő elszerződött a szegedi színházhoz és onnan fölkerül legmélőbb helyére a m. kir. operába. Kedves nváradai közönségtől a primadonna holnap, hétfőn este vesz bucsut a »Czigánybáró«-ban, mely egyúttal jutalomjátéka is lesz a jeles művésznőnek.

R. Réthy Laura asszony a társulat dísz-, legelső tagja, a színházi közönségnek kedvence. Kétségtelen tehát, hogy a holnapi est ünnep lesz a színpadon; a nagyváradai közönség tündető szeretettel igyekszik meghálálni a nemes élvezetet, melyben a primadonna művészi részesítette és megjutalmazni nagy tehetségét, szeretetre méltó egyéniségét, gyönyörű hangját.

Mi, a közvélemény szószólói, őszinte tapsainkkal és föltétlen elismerésünkel veszünk részt a kiváló primadonna ünnepelésében.

Haladjon tovább diadal-útján! A nagyváradiak mindig szívesen fognak az ő nemes művészetére emlékezni!

(ms.)

ERNÁNI.

Szeptember 14.

Tegnap este volt a társulat szép hangú tenoristájának Mezei Mihálynak a jutalomjátéka. A tenorista nagyon jól választott, Verdi e remek operájának czimszerepében teljesen érvényesíthette zenei képzettségét és tisztán csengő tenorját. A közönség nem is volt fukar elismerésének nyilvánításában. Az opera előadása igen jó volt, az egyes szereplőket, a karmestert és a kórust egyaránt dicséret illeti.

A cigánybáró holnapi, hétfői előadására már ma lehet jegyeket váltani.

Vasárnap. Ma este Dankó Pista, a vándor népdalköltő eredeti népszínművének, a Patkai leányoknak lesz a bemutatója, egyúttal a primadonna R. Réthy Laura utolsó fellépése népszínműben. Dankó tele rakta ezt a művét, mely Szeged mellett, Algyőn játszik, szebbnél szebb új tiszamenti nótákkal. — Délután sem lesz ma közönséges délutáni előadás; a »Két Champignol« című pompás francia bohózatot adják a karszemélyzet jutalmára. A közönség bizonyára nem feledkezik meg a gárda névtelen katonáiról és zsúfolt házzal fogja megörvendeztetni a derék karszemélyzetet.

Benedek Gyula jutalomjátéka.

Szintársulatunk egyik szerény, de igazán művelt és törekvő tagja Benedek Gyula e hét második napján kedden fogja tartani jól kiérdemelt jutalomjátékát. Ez alkalommal Herczeg Ferenc Dolovai nábob leánya című híres színműve fog színpadra kerülni.

Ezen előadás iránt széles körben igen nagy mozgalom indult meg s mint halljuk a társulat

nagy ambícióval tanulta be a darabot. Jegyek már holnap reggeltől kezdve válthatók s figyelemztetjük a közönséget, hogy ne halassza el a »Dolovai nábob« előadásának megnézését, mert Benedeknek ez a legjobb szerepe.

REGENY-CSARNOK.

A bogárhegyesi szerkesztő.

— Vig elbeszélés —

6

Hta: Városy Gyula.

(Folytatás.)

Középkori gondolatainak sem szere, sem száma. Ha ígéretet tesz, hogy a papok túlkapásait ostorozni, s erről szóló névtelen cikkeit lapjában közölni fogja, úgy a községi pénztárból előfizetek.

A viszontlátásig üdv!

Pallagon, 1883. szeptember 8.

Bolondy Korbácsiusz,

községi jegyző.

»Fölvilágosodott férfiú! Tek. Jegyző úr! —

A papi túlkapások lapunk programjának első számát képezik. Ideje, hogy az akadémikus babona végkép leszorúljon a jobb sorsra érdemes társadalom szőnyegéről. A szabadkőművesek e nemű törekvései némi kiűtást nyujtanak. Közel már a nap, midőn az állam a dús papi javakat jogos birtokába veszi, a katekizmust kitérít az iskolákból, s a házasságot és szerelmet szabadnak nyilvánítja. Cikkeinek mindenkor helyet adunk, s törekvéseit midőn támogatandja, az ön anyagi támogatását varja a »B. H.« szerkesztősége.

E két utóbbi válasz meglehetősen elvtelenségnek, sőt istentelenségnek látszott jó magamnak is; de úgy tetszett, hogy némely budapesti napilapok szerkesztői üzenetei közt olvastam már hasonló korrespondenciát, sőt vadabbat is. A nagyobb bűnösök tudtával tehát megnyugtattam magamat. Hisz az egész hírlapírás leg-többiszor nem elv, hanem pénzszerzés.

Nyílt az ajtó, s ellőttem állott a helybeli iparosbank nagyérdemű vezérigazgatója. Sejtetem, hogy miért jön. Az egész városban nyílt titokként beszéltek az igazgató ur gyanus manipulációiról; hogy a kasszában van egy kis klümi kód, melytől a felügyelő bizottság tagjai nem látnak, hogy a kimutatás nem reális, stb.

Tudja, hogy miért jövök? hajlott meg méltóságosan.

— Tudom, — keltem föl székemről.

Kivett négy forintot.

— Egy egész évre.

— Le vagyok kötelezve.

— Aztán ne feledkezzék el az intézetünkről.

— A közügyet mindenkor szívesen hordozám.

— A bank kimutatásait is az ön lapjában fogom közzétenni.

Kis vártatva visszanyitott.

— Apropó! — »Élvezte-e már a legújabb szivarkülönlegességet? Fogadja, ez a híres »triangulér.«

Rágyujtottam!

— A gazdák hitel-részvénytársaságát nem lesz kár egy kissé megcsipkedni. Hehehe... Azt gondolta, ugyebár, hogy ott minden szála mentén megy?

— De hogy gondoltam!

— Hehehe. Utasítsa a mi példánk követésére. No, Isten áldja meg Hehehe.

Alig telt el negyedóra, midőn a gazdák hitel-részvénytársaságának lépett be a vezérigazgatója.

Tudtam, hogy hanyadán állok vele is.

— Nem is hitte, ugy-e kedves szerkesztő ur, hogy ma a kövér pióca vendége lesz. Hihhi.

A két ur közti különbség a hehehe? — és a hihhi? — ben állott. Egyébként mindkettő kövér pióca volt a nép nyakán.

Ugyanabban a járásban jött, a miben a másik, csak hogy a maga bankja részére. Még a »triangulér« és a leszurt négy forint is ugyan-ugy nézett ki.

Hihhi? Elment.

Az ötvenedik levélig negyven különböző város, falu, pusztá, tanya, vasúti és erdei őrház

küldte legújabb szenzációs-hireit és adomáit. Az özőn viz előtti közleményekért tiszteletplédányt követeltek.

Az ötvenöt százötvenig, tehát száz levélben nettó száz Petőfi ajánlotta föl lantját. Mindnyájában volt egy egy vörös tintával fekete bánatról kék égről, lilaszín örrol, fehér kebelről és mindenféle tarkaságról irt zűldség, melyeknek olvasásánál halálveritékes sáppadtság önté el orzámát. A száz költő, száz ingyen lapot és külön honoráriumot követelt.

Hogy kinomon enyhítsek, s hogy még az én 4—8. sz. alatti levelezésemmel is halálösobb büntől mentsem meg olvasóimat, minden idők elretentésére ideiktatok néhány strófát:

Szonjasvölgyéről Sajtos Ivó kántortól:

Ezer hold föld-e, vagy ezer akó bor?!

Egek mit álmodtam! Azt kérde egy angyal:
Földdel lesz-e boldog, vagy pedig itallal?
Ezer hold lesz a föld, ezer akó a bor:
Egyik csak a tied, válasz tehát kántor!

Tudod mit, felelém, lépünk egyességre:
Ezer lánc földemen nyugják Eger vére;
Aztán vendégem lesz, mondja néked Sajtos . . .
Jól van nő, nevetett: — kelmed, kántor, pajkos!

A hang és érzelem itt régi volt, s az álom sem birt az újdonság varázsával; a kántorok Noé óta mindig szőlővel álmodnak, s borral foglalkoznak.

Szívemig hatott a pitvarosi patikáros-inas elegiája, melyet gazdája szobaleányához irt. Mint a prózai előszóból megértém, a szűz visszaütését az ifjú szerelmét, melyhez képest, saját szavai szerint, halvány gyufaláng a mindenség összes Vezűv-tüze. Nem volt abban sem rím, sem mérték, sem láb: mint mondá: Petőfi
Egy gondolat bánt engemet . . . rapszodikus formája lebegett előtte. És következett:

(Folyt. köv.)

T Á V I R Á T O K.

A belügyminiszter az állami közgazgatásról.

Igló, szept. 14. (Saját tud. távirata.) Perczel Dezső belügyminiszter tiszteletére Igló városi közönsége bankettet rendezett. A banketten a belügyminiszter kijelentette, hogy a közigazgatás államosításáról szóló törvényjavaslat még a jövő év április havában a törvényhatóságoknak véleménynyilvánítás és hozzászólás végett meg fog küldetni és általában nyilvánosságra hozatik, hogy a közvélemény foglalkozhassék vele. Kijelentette azt is, hogy a törvényjavaslat az önkormányzatot sokkal nagyobb mérvben fogja biztosítani, mint ahogy azt ma tényleg élvezik.

Nemzetközi gazdakongresszus Budapesten.

Brüsszel, szept. 14. (Saját tud. táv.) A Brüsszelben most ülésező nemzetközi mezőgazdasági kongresszus magáévá tette az indítványt, hogy a kongresszus ülésezése jövő évben Budapesten tartassék meg.

Tomics Jásának kegyelem.

Budapest, szept. 14. (Saját tud. táv.) Öt évvel ezelőtt Tomics Jása, az újvidéki Zasztava szerkesztője a pályaudvaron konyhakéssel meggyilkolta politikai ellenfelét, Dimitrievics Mihályt. A törvényszék súlyos fegyházbüntetést mért Tomicsra, a Kuria 6 évi fegyházra ítélte a gyilkos szerkesztőt. A közelmúltban híre járt, hogy Tomics Jását, a ki büntetésének háromnegyed részét kitöltötte, föltételes szabadságra helyezik, de Tomics lealáznál tartotta magára nézve a rendőri felügyeletet.

Most az elítélt szerkesztő ügyében fordulat állott be. Bánffy miniszterelnök ugyanis tegnap hosszabb kihallgatáson

fogadta Tomics Jása védőjét és ez a kihallgatás — összefüggésben áll azzal, hogy a király Tomics hátralevő büntetését kegyelemből elengedi.

Az osztrák kormányválság.

Bécs, szept. 14. (Saját tud. távirata.) Ő Felsége ma délelőtt Badeni grófot, Galiczia helytartóját magánkihallgatáson fogadta. Badeni gróf kihallgatása 1 és fél óráig tartott. Ő Felsége délben Goluchovski külügyminisztert fogadta.

Bécs, szept. 14. (Saját tud. táv.) Badeni gróf vállalkozott az új miniszterium megalakítására. Az új kabinet összeállítására vonatkozó hírlapi közlemények koraiaknak tekintendők.

Bécs, szeptember 14. (Saját tud. táv.) Ma este már egy miniszterf. listát is hoztak forgalomba. E szerint a tárczák elosztása ez volna:

Badeni gróf miniszterelnök és belügyminiszter, Bilinski pénzügyminiszter, Gleispach igazságügyminiszter, Gautsch báró közoktatásügyi miniszter, Lebedov gróf földmivelésügyi miniszter, Glanz báró külügyminiszteri osztályfőnök, kereskedelemügyi miniszter.

Beszélnék azután arról, hogy lesz eseh miniszter is az új kormányban, de másfelől meg azt hangoztatják, hogy Badeni eltörli a lengyel miniszteri állást is, mert neki nem tetszenek a Landsmann-Miniszterek.

Háromszáz ember katasztrófája.

London, szept. 14. (saját tud. táv.) A »New-York Herald« távirati jelentése szerint futár érkezett Yukatanból, aki azon a vidéken dúlt rémes földrengésről hozott hírt. A földrengésnek 300 embernél több áldozata volt. A lökések már e hó 8-án kezdődtek és igen sokkárt okoztak. Szeptember 10-én ismétlődtek a rengések, melyeket ágyubömböléshez hasonló földalatti moraj kísért. A lakosok megremülve futkostak az utcákon. Magában Yukatanban 71 ház pusztult el és ezek romjai alatt eddigél már 153 holttestet találtak, míg igen sok embernek nyoma veszett. Curaiuncanban 37 ház dőlt össze és 95 ember pusztult el. Cayuléban pedig 171 holttestet találtak.

Hohenlohe és Crispi.

Milanov, szept. 14. (Saját tud. táv.) Hohenlohe német birodalmi kancellár októberben Monzában bemutatkozik a királynak és ugyanott mindjárt megbeszéléseket folytat Crispivel.

A kolera.

Tarnopol, szept. 13. (Saját tud. táv.) Tarnopolban tegnap 5 betegedés fordult elő kolerában és három haláleset. Ma Tarnopolban egy meglepetés és Z b r a z városkában egy haláleset fordult elő.

K ö z g a z d a s á g.

Biharmegyei gazdasági egyesület.
153/1895.

Biharmegyei gazdasági egyesület.

A földmivelésügyi miniszter 931/895. sz. a. következő felhívást küldötte meg együletünknek közlés végett:

Felhívás Magyarország gazdaközönségéhez!

»Az 1895. évi VIII. t.-cz. a f. évi november hó 20. és 30-ika közt Magyarország területén általános mezőgazdasági statisztikai összeírást rendelt el. Nemesak a kormány óhajta volt ez, hanem hazánk gazdaközönségének is évek óta hangoztatott kívánsága.

A tengerentúli nagy gabonatermesztő országok versenye s a termények árának rendkívüli hanyatlása Európaszerte, évről-évre nehezebbé teszi a mezőgazdaság helyzetét. Súlyosan érezzük mi is ezt a válságot s a kormány és a társadalom vállvetett erőfeszítésére van szükség, hogy megállhassunk a mostani viszonyok között s megvethessük a mezőgazdaság újabb virágzásának alapját.

De arra, hogy helyesen tüzzük ki a célt s jól válaszszuk meg az utakat és módokat a helyzet javítására, szükségünk van a hazai viszonyok és állapotok beható, alapos megismerésére, a mit azonban nem érhetünk el másképp, mint egy lelkiismeretes, pontos, részletes statisztikai összeírás segítségével.

Belátta ezt a mezőgazdasági érdekek minden igaz barátja és illetékes képviselője; belátták legkiválóbb gazdáink, belátták a gazdasági egyesületek, belátta a kormány. A törvényhozás pedig áldozatot nem kímélve, pártkülönbség nélkül, ritka egyértelműséggel szavazta meg a nagyterjedelmű adatgyűjtés és feldolgozás költségeit.

Lesz-e haszna az áldozatnak? Lesz-e sikere a fáradozásoknak? Az egyedül a gazdaközönségtől függ: Ha a valóságnak teljesen megfelelő adatokat nyerünk, megvethetjük azt a biztos alapot, melyre nyugodtan építhetünk, de ha a valóságtól eltérő, hamis adatok folynak be, nemesak a sok költség, munka, fáradozás vesz kárba, hanem a magyar mezőgazdaság felvirágoztatásán fáradozó hatóságok és szakkörök annak a veszélynek is ki lesznek téve, hogy a valótlán adatoktól félrevezetve, hasznos helyett káros intézkedéseket tesznek.

Az adatok bevallásánál tehát legelső feltétel a teljes őszinteség. A titkolózással gazdaközönségünk csak magának ártana; olyanforma volna ez, mintha a beteg azon igyekeznék, hogy az orvos valahogy el ne találja bajját, hanem egészen más betegség ellen gyógyítsa.

A tiszta valóságnak bevallásából senkire semmiféle kár vagy hátrány nem háramlik. Felkérem ennél fogva a hazai gazdaközönséget, hogy ha netalán itt-ott balvélemények támadnának, hogy ez az összeírás adóztatási célból történik, világosítsák fel a tévelygőket és félrevezetetteket s magyarázzák meg, hogy ezek az adatok kizárólag a mezőgazdaság és a földmivelő-nép érdekében gyűjtenek; adóhivatalok, vagy más pénzügyi hatóságok még csak látni sem fogják ezeket; szóval a mezőgazdasági statisztikai összeírás nincs összekötve semmiféle adóztatási céllal.

De felkérem gazdaközönségünket, ügyeljen arra is, nehogy egyesek tréfából vagy hiúságból valljanak be hamis adatokat s az ily kicsinyes, nevetséges emberi gyarlóságok meghiúsítsák a nagy, országos mű sikerét.

A mezőgazdasági statisztikai összeírás az egész, nagy gazdaközönség buzgó, tevékeny közreműködése nélkül eredményes nem lehet. Az ország és saját érdekük egyaránt kívánja, hogy tegyenek meg minden lehető munkát érdekében. Minden gazdálkodó már jó előre tekintsen körül figyelmesen gazdaságában, jegyezgesse fel, hogy mennyi földön gazdálkodik, mennyi és milyen gazdasági eszközök, házi állata, stb. van, hogy annak idején egészen pontosan jelenthesse be az adatokat az összeíró ügynöknek.

Az egész összeírási munkálatban legfontosabb személy az összeíró ügynök. Kívánatos, hogy erre az igen fontos állásra a legintelligensebb gazdák, birtokosok vállalkozzanak. Nem alázza ezzel magát senki, legyen bármily nagy ur, vagy előkelő személyiség. Sőt dícsőséget szerez vele, mert polgári kötelességet hiven teljesíteni s osztályérdeket tisztos munkával szolgálni: csak emelhet mindenkit a közbeesülésben. Ne engedjék gazdáink, hogy összeíró ügynökökül olyanok alkalmaztassanak, kik a földmiveléshez csak alig értenek, vagy ha értenek is, nincsenek összeforva a mezőgazdaság érdekével. Az öntevékenységre a legjobb alkalom kínálkozik, mutassák meg gazdáink, hogy abban a nagy és fontos társadalmi osztályban, melyet ők képviselnek,

van elég közszellem, van elég értelmiség, van elég buzgóság s mikor saját javuk, boldogulásuk forog szobán, nem állnak félre összedugott kézzel.

A magyar gazdaközönségnek nemcsak hazafiságára, hanem saját jól felfogott érdekére hivatkozom s gazdáinkat a legelsőtől a legutolsóig teljes bizalommal kérem fel, hogy a mezőgazdasági statisztikai összeírás nagy munkáját minden kitelhető módon támogatni és előmozdítani sziveskedjenek. Budapest, 1895. július hó 19-én.

Gr. Festetics Andor, s. k.
földmivvelésügyi m. kir. miniszter.

Amidőn a földmivvelésügyi miniszternek ezen felhívását ez uton irtuk a t. gazdaközönségnek tudomására, egyszersmind felkérjük Biharmegye t. gazdaközönségét, miszerint a mezőgazdasági statisztika összeállításánál nyújtson segédkezet, hogy ezen nagyfontosságú munkálat hiteles adatokat mutathasson fel mezőgazdaságunk állapotáról.

Kelt a biharmegyei gazdasági egyesület igazgatóválasztmányának Nagyváradon, 1895. szept. hó 7-én tartott gyűléséből

Nagy Lajos,
egyleti alelnök.

A budapesti termény-tőzsde forgalma
1895. szept. 13.

Budapest, szeptember 13. I. Készárúüzlet. Buzát ma bőven kínáltak, a vételkedv korlátolt volt és lanya irányzat mellett 30.000 q. hazai buza kelt elő krral olcsóbb áron vásároltak.

Tiszavidéki 200 q. 82 k. 6.60 frton.
Idegen buzáknak 1000 q. szerb buza 76.8 k. 5.35 frt
Rozs irányzata bágyadt ára 2 1/2-5 krral hanyatlott ára 5.57 1/2-5.60 frton Budapesten.

Tengeri irányzata változatlan és csekély forgalmu.
Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

B u z a						
F A J	Mínős. súly hektól.	100 kgr. ára		Mínős. súly hektól.	100 kgr. ára	
		fejtől	frtíg		fejtől	frtíg
Bánsági	uj	78	—	79	—	—
"	uj	80	—	81	—	—
"	uj	82	—	—	—	—
Tiszavidéki	uj	78	6.15	79	6.25	6.35
"	uj	80	6.30	81	6.35	6.45
"	uj	82	6.50	—	—	—
Pestvidéki	uj	78	6.10	79	6.20	6.30
"	uj	80	6.25	81	6.30	6.40
"	uj	82	6.45	6.50	—	—
Fejérmegyei	uj	78	6.10	79	6.20	6.30
"	uj	80	6.25	81	6.30	6.4
"	uj	82	6.45	6.50	—	—
Bácskai	uj	78	—	79	—	—
"	uj	80	—	81	—	—
"	uj	82	—	—	—	—

II. Határidőüzlet. Külföldről ismét olcsóbb árjegyzékek érkeztek, de mindazonáltal nálunk az irány inkább szilárd, miután gazdáink az olcsó árak miatt tartózkodók az eladással.

Előfordult kötések: buza öszre 6.28-6.31 frt
rozsa öszre 5.66-5.69 frt, tengeri szeptemb-októberre 5.28-0.00 frton, zab öszre 5.62-5.63 frt, káposzta-repce szeptemberre 9.55-9.65 forinto.

Zárlatkor maradt: buza öszre 6.27-6.28 forinton, rozsa öszre 5.70-5.71 frton, tengeri szeptre 5.41-5.43 frton, zab öszre 5.70-5.71 frton, káposzta-repce szeptemberre 9.60-9.65 forinton.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. szeptember 14-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék	99.60
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	124.25
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	103.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kötvény	158.50
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	149.—
Osztrák járadék papírban	100.75
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	122.—
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	154.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1065.—
Magyar hitelbank részvény	488.—
Osztrák hitelintézet részvény	404.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	403.70
20 frankos arany (Napoléond'or)	957.—
Német birodalmi márka	59.—
London vista	120.50
Paris vista	47.70
20 márkás arany	11.80

Szerkesztői üzenet.

Főt. L. J. urnak. Orosházán. — Igen.

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy béret 6. sz. VI. Kis béret 6. sz.
Páratlan. Páratlan.

Vasárnap, 1895. szeptember hó 15-én,
a karszemélyzet jutalomjátékául:
A Két Champignol

Francia bkszát 3 felvonásban. Irták: Feüdeau és Desvallieres. Fordította: Rákossi Viktor.

Itt először:

A pataki lányok

Eredeti népszimű 3 felvonásban. Irtá és zenéjét szerzette: Dankó Pista.

Holnap hétfőn, 1895. szeptember hó 16-án

R. Réthi Laura jutalomjátéka:

A cigánybáró

Nagy operette.

Az előadás kezdete 7, végefel 10 órakor.

Tejeladás.

A nagyváradai I. sz. káptalani uradalom micskei gazdaságából naponként literes és félliteres bedugaszolt palackokban, kifogástalan minőségű, egészséges tej fog Nagyváradra a vevők részére beszállítani.

Megrendelést elfogad az uradalom központi irodája Barátok-utca 804. sz. a. s ugyanott az eladás feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,

(2) 0-38

uradalmi igazgató.

Csak rövid ideig látható!

Kludsky Károly-féle

Európában legnagyobb

állatsereglete

és Zoologiai Circusza

a Nagy-piacz-téren, naponta délelőtt 9-től este 9 óráig.

Képviselve a világ minden nevezetesebb állatja Naponta d. u. 5 órakor és este 7 órakor

NAGY ELŐADÁS és ETETÉS tartatik.

Az előadások műsora:

1. Elővezetése Nelli csodaelefántnak „Bosco“ orosz telivérrel, egyedül a maga nemében, elővezetve és idomítva Kludsky igazgató által.
2. Dániel az oroszlan veremben, előadva Mister Carlo állatszédítő által.
3. Elővezetése az óriási medvék és farkasoknak Kludsky igazgató által.
4. Vadászat párúceokra és ezüst oroszlanokra égő arbronesokon a. Elővezetve az igazgató által.
5. Előmutatása és magyarázata az óriási kigyóknak és krokodiloknak.
6. Etetés.

Belépti-jegy:

I. hely 50 kr. II. hely 30 kr. Karzat 20 kr.

Tisztelettel

Kludsky Károly,

tulajdonos és igazgató.

(242) 1-2

SZABÓ GYULA

Első nagyváradai gőz- és vizerőre berendezett műfestő és vegyészeti ruhatisztító intézete.

Nagyvárad, N.-Körös-utca 720. szám,
saját ház.

Fiókvállalat Zöldfa-utca, „ZÖLDFÁ“ kávéházzal szemben.

Bátor vagyok a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint azon szerencsés helyzetbe jutottam, hogy König K. budapesti műfestő és vegytisztító-gyáros ur helybeli fiókvállalatának az összes raktáron levő munkáit és berendezéseit átvettem, abból kifolyólag üzletemet oly erővel gyarapítottam, hogy a legmagasabb igényeknek is megfelelek. Törekvésem odairányul, hogy a nagyérdemű közönség bizalmát és irányomban való pártfogását kiérdemeljem, ezért elhatároztam, hogy az eddigi árakból 30%-os engedménnyel fogom az eddig nélkülözött legsikeresebb festészet- és vegyészeti tisztításokat eszközölni.

Intézeimben vegyészeti tisztítatnak, teljesen bontatlan állapotban: Uri- és fiókvállalatok, női- és gyermek-ruhák, mindennemű himzett munkák, katonatiszti ruházatok mindennemű egyenruhák, egyházi ruhák, sálók, belépők, csipkék, szallagok, selyem- és bőrkeztűk, napernyők, tollak, szarvasbőr nadrágok, színházi ruhák, csipke- és tunisz függönyök, szobaszőnyegek, butorszőnyegek.

Mindenen tárgyak gőzaltali festéssel kívánatszerinti színre, mintaszerint a legsikeresebben festhetők. Felszer, satin, vagy creton kelmék a festés után a legdivatosabb mintanyomatokkal láthatók el.

Tájékoztásul alább jegyzem az egyes tárgyak vegyészeti tisztításáért számítandó árakat egy férfi-öltöny javításával 1 frt 50 krtól feljebb, tisztú (Péacevics) nadrág 70 kr., vászon nadrág 40 kr., blous 1 frt 50 krtól feljebb, napernyő 80 kr., keztű és nyakkendő 15 kr., csipke-függönyök tisztítva vagy butorhoz illően festve 30 krtól feljebb.

A színtársulat t. tagjai részére: férfi-öltönyök 1 frt 40 krtól, női ruházatok, alj és blous 1 frt 40 krtól feljebb, különleges darabok mélyen leszállított árban. A tisztított tárgy az átadás után azonnal használatba vehető. Előforduló gyászesteknél, ruhák haladék nélkül festetnek. Postai megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltnék. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Nem mulasztom el a nagyérdemű közönségnek egyidejűleg az irántam tanúsított eddigi szives pártfogását megköszönni s kérem továbbra is engem ebben részesíteni.

Teljes tisztelettel!

SZABÓ GYULA,

ruha vegytisztító és műfestő.

(157) 17-20

**Naponta friss
csemege és gyógyszőlő**

a legnemesebb **Chassellas, muskotály** s **Hybrid** fajokban.
(Fehér, rózsaszín, piros és kék.)
Az 1885. évi nemzetközi szőlőkiállításon Budapesten az „**ELSŐ TISZTELET-DÍJ**”-jal kitüntetve.

Fehér csemege szőlő kilója	30 kr.
Rózsabakator	44 „
Zamatos muskotály	48 „
Csemege szőlő vegyítve az összes legjobb fajokból, kilója	40 „

Duránczai őszi barack,

óriási nagy, ritka szép faj, kilója — — — 60 kr.

Rohonezy Gida világhírű

„TISZA GYÖNGYÉ”
cukor-dinnyéjének lerakata.

1 kosár 5 kilós csemege szőlő	2 frt — kr.
1 „ 5 „ óriási barack	2 „ 20 „

Kosarak, gyümölcs-szállításhoz a legolcsóbb árban.

Ajánlom még tisztán kezelt, természetes

hegyi boraimat,

literjét 24, 32 és 40 krajczárjával.

100 liter 21 forint.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR,

Nagyvárad, Nagy-Körös-utca, Mertz-ház.

(232) 3-0 Telefon összeköttetés!

**Magyar királyi államvasutak.
IGAZGATÓSÁG.**

843 szám.
CVI/b.

Árverezési hirdetés.

Ezennel közhírré tétetik, miszerint az üzletszabályzat 70. §-a értelmében elárúsítandó kézbesíthetetlen és feles javak nyilvános árverezése **NAGY-VÁRAD** állomásunkon lévő raktárban **1895. évi szeptember hó 18-án** délelőtt 1/2 9 órakor tartatik meg, mely árverezésre a t. cz. közönség ezennel meghívatik.

(240) 1-1

Az igazgatóság.

„STAR”

életbiztosító társaság, London.

Alapított 1843-ik évben.

Érvényben levő biztosítások:

Biztosítási alap:

348.162,500 korona.

89.439,114 korona.

Az 1894-ik évben az utolsó öt évi időszakra nyereség-osztalék fejében a biztosított felek közt

12.800,700 korona

osztott szét.

Bármely módozat szerinti életbiztosításokat legolcsóbb díjak és legkedvezőbb feltételek mellett felvesz és felvilágosítással készségesen szolgál

A magyarországi vezérigazgatóság

BUDAPEST, TERÉZ-KÖRUT 28.

ORMÓS FELIX, vezérigazgató.

Referenciát ad: A pesti magyar kereskedelmi bank.

(230) 2-10 Főgynökség Nagyváradon;

ERBER IMRE urnál.

K o r z i k a.

Irla: **Láng Menyhért.**

Kapható Nagyváradon **KUTASI D.** könyvkereskedésében.

Ára füzve 1 frt 50 kr., diszkötésben 2 frt 50 kr.

Ez a rendkívül érdekes monografia (németül **Braun** müller bécsi udvari és egyetemi könyvkereskedő kiadásában jelent meg) úgy a magyar, mint a német sajtó

színe-java által (Budapesti Szemle, Budapesti Hirlap, Pesti Hirlap, Magyar Hirlap, Pester Lloyd, Egyetértés, Fővárosi Lapok, Vasárnapi Ujság, Orvosi Hetilap, Tiszántul, továbbá Presse, Wiener Tagblatt, Neues Wiener Tagblatt, Fremdenblatt, stb.) felette meleg elismerés hangján lett méltatva.

A »Budapesti Szemle« tavaly megjelent októberi füzetében közölt hosszabb ismertetés kivonata:

... Írója, mint könyvének néhány helyéből kitűnik, orvos, kit Korzika földje, égalja elbájtolt s ki lelkesedve hirdeti a sziget levegőjének gyógyító hatását. De e mellett irodalmi ösztönökkel bíró, művelt ember, ki a sziget népről, történetéről is tájékoztatni kívánja az olvasót.

Annyi közvetlen érdeklél s annyira tisztességes irodalmi formával van írva, hogy olvasást érdemel.

nagy amerikai
világhírű
állatsereglete
a Nagypiacz-téren
a panoptikummal
szemben.

Csak rövid ideig látható nagy anatómiai

muzzeum és panoptikum

Nyitva naponta reggel 8 órától este 9 óráig.

Belépti-díj a panoptikumba felnőtteknek 15 kr., gyermekeknek 10 kr. A muzzeumba és panoptikumba a külön kabinettel együtt 30 kr., katonáknak 20 kr. A műsor a pénztárnál váltható 10 krért.

Továbbá Koczka Antal nagy amerikai állatseregletében délután 4 és este 7 órakor.

n a g y e l ő a d á s

és az állatok etetése, az előadáson valamennyi állatszelidítő fellépése. Mérsékelt belépti díj 1. hely 40 kr., II. hely 25 kr., III. hely 15 k. — Számos látogatásért esd

Állatseregletben 3 drb. egyiptomi bárány olesó árért eladó, mivel Hamburgból többféle állataim érkeznek.

Az igazgatóság
241 1-3

Szegényli magát

a kis leány, mert a máskép oly kedves arca a bőr tisztáltsága által oly regen el van csúszva és csak most tudta meg, mily könnyen és hamar segíthetett volna azon, az általános ismert és kedvelt

Vértess gyógyisz. Lugosi arzenkenőse

Ezen arzenkenőse a legjobb szer a májfoltok, szeplők, bőrtakák, pattanások, ugymint minden más bőrtisztítatlanság el-távolítására.

1 adag 60 kr., 1 frt és 2 frt. — 2 frt 20 kr. előleges beküldése ellen 1 nagy vagy 2 kisebb adag bérmentesen küldetik.

Nézzén meg engem

vagy más hülyeket, kik a

Szicíliai hajfijítót

használják, és feladni fogja, hogy az ez által visszazserzett hajszin, eredeti hajszinüktől nem különböztethető meg.

A szicíliai hajfijító nem tartalmaz ártalmas szereket, nem technikai festőszert, hanem a leggyorsabb módon, naponta csak egyszeri használatával által adja vissza az ősz hajunk eredeti szinét, anélkül, hogy a bőrön vagy fehérméniin pecsétet hagyna hátra, vagy a haj mossamán szinét hagyna.

Egy üveg 2 frt. — 3 üveg hat forint előleges beküldése ellen bérmentve küldetnek. — Megrendelésnél keretik a haj eredeti szinét megadni.

1 adag pomádé epidermale, a mely a hajnak eredeti fényét visszaadja, 1 frt.

hogy feje későbbi években lüde-tési czelokra használtassék, a haja ápolásához

Dr. Heuffel-féle hajszeszt

vegyen. Ezen hajszeszt a fejbőrre erősítő-tiler és időtiler hat, megakada-lyozza a korpásodást és a hajnak kihullását, mi által **dúsgazdag hajnövést** eredményez.

Egy üveg ára 1 frt 50 kr. — 6 frt előleges beküldése ellen 4 üveg bérmentesen küldetik.

Szép hajusz

és **erőteljes szakáll** leggyorsabban és legbiztosabban nyerhető

Dr. Heuffel-féle hajsznövesztő-pomádéval.

Ezen teljesen ártalmatlan szerekből készült pomádé által a leg-rövidebb idő alatt, még 16 éves ifjak is, **gyönyörű hajusz** és **dús szakállt** nyernek.

1/2 adag 1 frt 25 kr., egy egész adag 2 frt. — 2 frt 20 kr. előleges beküldése ellen 1 egész adag bérmentesen küldetik.

Kapható gyógyszerárakban és illatszereszeknél.

Raktár Nagyváradon: Nyiry György gyógyszer-tárban, a hol azon kívül kaphatik a »SAS« gyógyszerár világhírű gyógyszerét, u. m. dr. Heuffel-féle **gyomormentzin** t. dr. Heuffel-féle **vértisztító lumbucso** t. **infectio** és **Capsules veget.** t. **Antibiotin** t. **Sassaparilla** kivonatu t. Herkules-fürdői **köszvényeszsz** stb. A hol unesen raktáron, megret-telendő egyenesen a készítőtől:

**Vértess Lajos „SAS” gyógyszer-tára,
LUGOS 2a. sz.**

(217) 2-26

Fentnevezett cikkek csak akkor valódiak, ha az oldalt nyomtatott védjeggyel vannak ellátva.

CARLSBADI CZIPÓK!

Az őszi és téli évadhoz ajánlja

NÁDOR L. és TÁRSA

Zöldfa-utca, dr. Munk-féle Bazár-épületben

a legujabb **KALAPOKAT.**

Legnagyobb czipő-raktár
és legolcsóbb bevásárlási forrás!

Fehér és színes *férfi és fiu ingek, gallér és kézeltők* a legjobb minőségben. *Nyakkendők, valódi prágai kesztyűk, pénz- és szivartárczák, esernyők, séta botok, francia és angol illatszerek, valódi email ing- és kézeltő gombok, nyakkendő tűk* stb.

(239) 1-10 **Kalap különlegességek**

valódi angol, olasz és Pless kalapok főraktára.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek!

Vizmentes BAGARIA eszímák!

Valódi Jäger alsók és harisnyák!

(Haj-Regulator) egyedüli szer őszi haj természetes szín visszanyerésére!

SOUKENIK JÁNOS

SZEGEDEN. ORGONA-ÉPÍTŐ SZEGEDEN.

Lakása:

Belváros, Boldogasszony sugár-út 25.

Gyára:

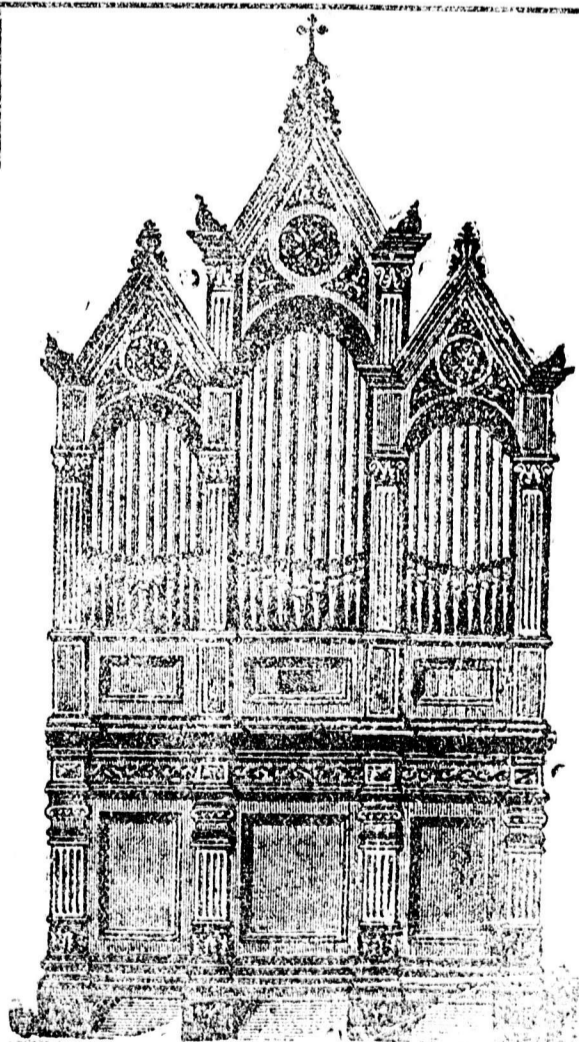
Belváros, Boldogasszony sugár-út 25.

Van szerencsém becses tudomására hozni úgy a Főtisztelendő Lelkész uraknak, mint az egyházi Elöljáróságoknak és a nagyérdemű községnek, hogy a legujabb igények szerint berendezett gyár-telepemet Aradróla magyar alföld metropoliszába

(228) 2-20 Szegedre

helyeztem át, melynek környékén ez idő szerint gyáramon kívül más hason rendeltetésű ipartelep nem létezik, hogy így a magyar közönség igényeit annál sikeresebben kielégíthessem.

Miután a legjelesebb hazai és külföldi gyárakban az orgona-építés titkait minden irányban elsajátítottam, képes vagyok e téren a legválasztékosabb igényeket is kielégíteni. Minél fogva elvállalok **ÚJ ORGONAK ÉPÍTÉSÉT** bármilyen alakban és nagyságban jutányos árak mellett a

legujabb és lepraktikusabb rendszer szerint. Ugyiszinte régi orgonák átépítését és javítását jótállás mellett. Továbbá orgonák és zongorák hangolását, évi gondozását és jó karban tartását, valamint harmoniumok előállítását stb.

Uj harmoniumokat kellemes, erőteljes hanggal és tartós szerkezettel 75 frittól kezdve számítok.

Elvállalok végre templomi berendezéseket, úgy mint oltárok, szószékek, gyóntató-székek, keresztelő kutak és padok stb. készítését a legjutányosabb árak mellett művészi kivitelben.

Rajzok és költségvetések készítéséért díjat nem számítok.

Mindennemű megrendelést gyorsan, pontosan és lelkiismeretesen teljesítek

Mély tisztelettel

Soukenik János.

Ujdonságok!

Ujdonságok!

AZ 1895-IKI ŐSZI IDÉNYRE UJDONSÁGOK!

A legegyszerűbbtől a legfinomabb minőségig

BLOUSOK

és pedig 1 frt 50 krtól 18 frtig. — Különösen figyelemre méltók:

Leányka ruhák és felöltők feltűnő nagy választékban,

kitűnő izlésű

kézi munkák és legújabb ruhadiszek,

melyeknek megtekintésére kéri a n. é. közönséget

FREYBERGER ALBERT,

Nagyvárad, Fő-utca, Bazar-épület.

(229) 4-10

Rövidárnik és szabókelekedők nagy raktára!

Kézi munka anyagok nagy raktára!

Nagy választék!

Nagy választék!

Eladó szőlőajtványok.

Janky József nagyváradai szőlőtelepéről
— az idej **ősszel** átadandó, mintegy
25 ezer

gyökeres fásajtványok

eladók következő fajokban: **bakater,**
erdei juhfark, kadarka, olasz riszling,
sárféher Oporto borfajok, továbbá a
legnemesebb **bőventermő fehér és piros**
Chasselas és **muskotály** csemege fajok.

Ára ezrenként 120 frt, száza 13 frt.

Csak tökéletesen összeforrt dús
gyökérzetű példányok adatnak ki.

Előjegyzéseket és megrendeléseket
előbb kérem hozzám juttatni.

Tisztelettel

Janky József.

(234) 5-10

Nagy-Teleky- (Német) utca, Dudek-sikátorral szemben.

 Író és rajzszeretek végkiárúsítása!

Üzletem felhagyása miatt

nagy kiárúsítás

(203) 6-10

beszerzési áron alól

30%-al!

ROSENBAUM V. VILMOS
Papir nagy kereskedés
író- és rajzszeretek
raktára.
Könyvnyomda.
Könyv-
kötészet

ROSENBAUM V. VILMOS
ISKOLAI TANULOK
5 forint bevérsárlásnál
10% engedmény
és szép
AJÁNDÉKOT
kapnak.

Alapított
1881.

30%-al!
olcsóbb mint bárhol

nagy kiárúsítás

Iskolai író- és rajzszeretek

 Író és rajzszeretek végkiárúsítása!

Nagy-Teleky- (Német) utca, Dudek-sikátorral szemben.

Szent László-nyomda-részvénytársaság Nagyváradon.

Nagy-Teleky- (Német) utca, Dudek-sikátorral szemben.

Nagy-Teleky- (Német) utca, Dudek-sikátorral szemben.